

DEVA

DEMOKRASİ VE ATILIM PARTİSİ

TÜZÜK

**DEMOKRASİ VE
ATILIM PARTİSİ**

TÜZÜK

Aralık, 2020

**TÜZÜK'TE DEĞİŞİKLİK
YAPAN PARTİ İÇİ MEVZUAT
KURUCULAR KURULU KARARLARI**

1- Deva Partisi 22.07.2020 günlü
Kurucular Kurulu Kararı

2- Deva Partisi 27.11.2020 günlü
Kurucular Kurulu Kararı

3- Deva Partisi 12.12.2020 günlü
Kurucular Kurulu Kararı

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM	8
KURULUŞ, AMAÇ ve İLKELER	8
Konu	8
Kuruluş	8
Amaç ve İlkeler	9
Etik İlkeler	9
İKİNCİ BÖLÜM	10
ÜYELİK	10
Üyelik	10
Üyenin Hak ve Sorumlulukları	10
Üyelik Başvurusu	12
Üyeliğin Son Bulması	13
Üyelik Yönetmeliği	13
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	13
PARTİ TEŞKİLATI	13
Teşkilat Yapısı	13
Teşkilatların Organları	14
Yurtdışı Temsilcilikler	14
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	15
MERKEZ TEŞKİLATI	15
Büyük Kongre	15
Olağan Büyük Kongre ve Gündemi	17
Olağanüstü Büyük Kongre	18
Büyük Kongrenin Açılışı ve Kongre Divanı	18
Büyük Kongrenin Çalışmaları	19
Büyük Kongrede Adaylık ve Seçimler	21
Genel Başkan	24
Genel Merkez Yönetim Kurulu	25

Genel Merkez Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri	27
Genel Merkez Başkanlık Kurulu	29
Genel Merkez Başkanlık Kurulunun Görev ve Yetkileri	30
Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sekreter	31
Genel Merkez Disiplin Kurulu	31
İlkeler ve Değerler Kurulu	31
Uyuşmazlık Çözüm Kurulu	32
BEŞİNCİ BÖLÜM	33
İL TEŞKİLATI	33
İl Kongresi	33
İl Kongresinin Delegeleri	33
İl Başkanı	34
İl Yönetim Kurulu	34
İl Başkanlık Kurulu	34
ALTINCI BÖLÜM	35
İLÇE TEŞKİLATI	35
İlçe Kongresi	35
İlçe Kongresinin Delegeleri	35
İlçe Kongresi Delegelerinin Seçimi	36
İlçe Başkanı	37
İlçe Yönetim Kurulu	38
İlçe Başkanlık Kurulu	38
YEDİNCİ BÖLÜM	39
BELDE TEŞKİLATI	39
Belde Teşkilatı	39
SEKİZİNCİ BÖLÜM	40
İL VE İLÇE KONGRELERİNİN ORTAK HÜKÜMLERİ	40

Kongrelerin Görev ve Yetkileri	40
İl ve ilçe kongrelerinin Takvimi, Delege Seçimleri ve Gündemi	40
Delege Listesinin Onaylanması ve İlanı	41
İl ve İlçe Kongrelerinin İlanı	42
Toplantı ve Karar Yeter Sayısı	42
Kongre Divanı	42
Kongrelerde Adaylık ve Seçimler	43
Kongrelerde Oy Kullanma Şekli	47
Seçimlere İtiraz	47
Tutanakların Gönderilmesi	47
Olağanüstü Kongre	48
Alt teşkilatın Üst Kongrede Temsili	48
DOKUZUNCU BÖLÜM	49
İLÇE VE İL YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER	49
Toplantı ve Karar Nisabı	49
Partinin Temsili	50
İl ve İlçe Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri	50
Başkan ve Üyeliklerde Boşalma	50
Görevden Uzaklaştırma	51
Görevden Uzaklaştırmanın Usul ve Esasları	51
Geçici Kurullar Oluşturulması Halinde Olağanüstü Kongre	52
ONUNCU BÖLÜM	53
PARTİ GRUPLARI	53
TBMM Parti Grubu	53
Belediye Meclisi Parti Grubu ve İl Genel Meclisi Parti Grubu	54

ONBİRİNCİ BÖLÜM 55

DİSİPLİN İŞLEMLERİ 55

Disiplin Kurulları	55
Disiplin Kurullarına İlişkin Ortak Hükümler	56
Tedbir	61
TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu	62
Ortak Disiplin Kurulu	62
İl Disiplin Kurulu	63
Disiplin Suçları ve Cezaları	63
Tekrar ve Zaman Aşımı	69

ONİKİNCİ BÖLÜM 70

SEÇİMLER VE

ADAYLIK İŞLEMLERİ 70

Seçimlerle İlgili Genel Yetki	70
Cumhurbaşkanı ve	
Milletvekili Adaylarının Tespiti	71
Mahallî İdare Seçimlerinde	
Adaylık Tespit İşlemleri	72

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM 74

MALÎ HÜKÜMLER 74

Partinin Gelirleri	74
Partinin Giderleri	74
Parti Bütçesi ve Kesin Hesabı	75
Şeffaflık	75

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM 76

PARTİ DEFTERLERİ 76

Tutulacak Defter ve Kayıtlar	76
------------------------------------	----

ONBEŞİNCİ BÖLÜM 76

ÇEŞİTLİ VE SON HÜKÜMLER 76

Kota ve Dönem Sınırlamaları	76
Organlarda Görev Alanların İlgili	
Makamlara Bildirilmesi	77
Parti Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi	77
Tüzük ve Program Değişikliği	78
Parti İç Yönetmelikleri	78
Yetki ve Görev Devri	78
Tüzükte Hüküm Bulunmayan Haller	78
Kurucular Kurulu Üyeleri	79
Mal Bildiriminde Bulunulması	79
Kurucular Kurulunun Görev ve Yetkileri	80
Kurucular Kurulunun Çalışma Usulü	80
Teşkilat Organlarının İlk Oluşumunda	
Organların Üye Sayıları	80
Parti Merkez Organlarının İlk Oluşumu	80
İlkeler ve Değerler Kurulu Üye Değişimi	81
Parti İl ve İlçe Teşkilatının İlk Oluşumu	81
Kurucu Teşkilat Organ Üyelerinin	
Kongre Delegeliği	82
Kuruluştaki Üye Yazım Yetkisi	82
Milletvekili Adaylarını Belirleme Yöntemi	82
Yürütme	83
Yürürlük	83

BİRİNCİ BÖLÜM

KURULUŞ, AMAÇ ve İLKELER

Konu

Madde 1- (1) Bu Tüzük, Demokrasi ve Atılım Partisinin kuruluşunu, amaç ve ilkelerini, organlarını, işleyişini, görev, yetki ve sorumlulukları, üyelik ve disipline ilişkin hususları düzenlemektedir.

Kuruluş

Madde 2- (1) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Siyasi Partiler Kanunu, ilgili diğer mevzuat ile Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye'nin taraf olduğu diğer uluslararası sözleşmeler çerçevesinde faaliyet göstermek üzere Demokrasi ve Atılım Partisi kurulmuştur.

(2) **(2) (Değişik: 27.11.2020 günlü KKK.m.1)** Demokrasi ve Atılım Partisi'nin kısa adı "DEVA PARTİSİ" şeklindedir. Demokrasi ve Atılım Partisi'nin amblemi aşağıda şekilde içinde filiz olan su damlası ve DEVA PARTİSİ yazısıdır.

Demokrasi ve Atılım Partisi'nin
Genel Merkezi Ankara'dadır.

Amaç ve İlkeler

Madde 3- (1) Demokrasi ve Atılım Partisinin amacı, parti programında yer alan politikaların gerçekleştirilmesi suretiyle; kuvvetler ayrılığı esasına ve hukukun üstünlüğüne dayanan; yargının tarafsız ve bağımsızlığı ile hukuk güvenliğinin en üst düzeyde sağlandığı; katılımcı ve çoğulcu demokrasinin hakim olduğu; uluslararası sözleşmeler ve evrensel değerler çerçevesinde temel insan haklarının ve başta ifade ile basın özgürlüğü olmak üzere tüm özgürlüklerin garanti altına alındığı; şiddet, korku, baskı, ötekileştirme, ayrıştırma ve ayrımcılığın yaşanmadığı; hukuka bağlı, vatandaş odaklı, katılımcı, tarafsız, saydam, hesap verebilir, denetlenebilir, etkili ve verimli bir kamu yönetiminin hayata geçirildiği; herkesin insan onuruna yaraşır yaşam ve refah standartlarına ulaştığı; çocuklarımızın ve gençlerimizin geleceğe umutla baktığı, milletimizin barış ve huzur içinde yaşayacağı, saygın ve güçlü bir Türkiye idealini gerçekleştirmektir.

(2) Partimiz tüm politika oluşturma, karar alma ve uygulamalarında; şeffaflık, hesap verebilirlik, dürüstlük, çoğulculuk, katılımcılık, kurumsallaşma, her alanda liyakatı esas alma, işi ehline verme, istişareye ve ortak akla dayalı yönetim, vatandaşlarımız arasında hiçbir ayırım yapmama, her koşulda gelişmiş bir demokrasiyi, insan haklarını, özgürlükleri ve hukukun üstünlüğünü savunma, toplumun değerlerine, ihtiyaç ve taleplerine duyarlı olma, kendini değerlendirmede tevazu ve ahlakı temel alma, politika uygulamalarında tutarlılık, öngörülebilirlik ve bütüncül yaklaşımı esas alma ilkelerine bağlı kalacaktır.

Etik İlkeler

Madde 4- (1) Partinin tüm üye, organ ve kurulları görevlerinin ifasına ilişkin işlem, karar, icra, tutum ve davranışlarında; delege, organlara üyelik, yerel ve genel

seçimlerde aday olma, seçme ve seçilme süreçlerinde, seçim çalışmalarında, toplum, diğer siyasi partiler ve medya ile ilişkilerinde ve sosyal medya etkinliklerinin yürütülmesinde etik ilkelere uygun davranmak zorundadırlar.

(2) Etik ilkelerin neler olduğu ve ilgili diğer hususlar çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜYELİK

Üyelik

Madde 5- (1) Partimiz, üyeliği, siyasi ve demokratik katılımın en etkili yollarından biri olarak görmekte ve dinamik, katılımcı, görev ve sorumluluklarının tam bilincinde bir üyelik sistemi öngörmektedir.

(2) Partinin amaç ve ilkelerini benimseyen, Siyasi Partiler Kanunu ve ilgili diğer mevzuata göre engel hali bulunmayan herkes Demokrasi ve Atılım Partisine üye olabilir.

Üyenin Hak ve Sorumlulukları

Madde 6- (1) Demokrasi ve Atılım Partisi, üyelerinin iradesi ve sorumluluk bilinci üzerinde yükselir.

(2) Üyenin hakları şunlardır:

- a) Partinin tüm organlarında veya kurullarında görev almak üzere aday olmak, aday gösterilmek, görev almak.
- b) Delege seçilmek, parti içi seçimlerde oy kullanmak.

c) Partinin tüm zemin ve etkinliklerinde görüş ve düşüncelerini özgürce açıklamak, soru yöneltmek, bilgi istemek, eleştiri ve önerileriyle katkıda bulunmak.

ç) Parti içi demokrasinin uygulanmasını talep etmek.

d) Parti politika, yönetim, karar ve uygulamaları hakkında düzenli olarak bilgilendirilmek.

e) Parti üyeliğinden ve parti çalışmalarından dolayı tehdit, saldırı veya iftiraya maruz kalma, ceza veya tazminat davasına muhatap olma gibi durumlarda Partiden destek talep etmek.

(3) Üyenin sorumlulukları şunlardır.

a) Partinin Tüzük, Program ve amaçlarına bağlı kalmak, bunları her zeminde ve ortamda savunmak, anlatmak.

b) Parti organları veya makamları tarafından alınan kararlara uymak, bu kararların uygulanmasında görev almak ve Partinin vereceği görevleri içtenlikle yerine getirmek.

c) Parti çalışmalarına aktif olarak katılmak, Parti tarafından verilecek eğitim programlarına iştirak ederek bilgilenmek ve kendini geliştirmek.

ç) Hizmet ve faaliyetlerinde etik ilkelere uygun davranmak.

d) En az 20 TL tutarında giriş; en az 120, en fazla 1.200 TL tutarında yıllık üyelik aidatını ödemek.

4) Yapılan yazılı tebligata rağmen aidatının tamamını veya bir kısmını ödemeyen üye delege seçilemez ve yönetim organlarında görev alamaz.

Üyelik Başvurusu

Madde 7- (1) Üyelik başvurusu, ilgilinin ikamet ettiği ilçe başkanlığına, Partinin Tüzük ve Programını benimsediğini, siyasî parti üyesi olmasına engel bir hali bulunmadığını, giriş ve üyelik aidatını ödemeyi kabul ettiğini belirterek imzalayacağı bir dilekçe ile yapılır. Elektronik ortamda da başvuruda bulunulabilir.

(2) Üyelik başvurusunda bulunmadan Parti organlarında görev alanlar ile milletvekilliğine, belediye başkanlığına, belediye veya il genel meclisi üyeliğine seçilenler hakkında üyelik işlemi yapılır.

(3) Genel Merkeze, il yönetimine, yurtdışı temsilciliğe, ikametinin dışındaki bir yer yönetimine yapılan üyelik başvuruları, ilgili ilçe başkanlığına gönderilir.

(4) Üyelik başvurusu İlçe Yönetim Kurulu tarafından otuz gün içinde karara bağlanır, köy ve mahalle esasına göre üyelik kaydı yapılır ve ilgiliye bildirilir. Bu süre içinde karara bağlanmayan müracaat, kabul edilmiş sayılır. Reddedilen üyelik başvurusuna karşı on beş gün içinde bir üst kurul nezdinde itiraz edilebilir.

(5) Parti üyeliğinden istifa edenler yeniden üyelik başvurusunda bulunabilirler.

(6) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Genel Merkez Yönetim Kurulu, Kurucular Kurulu ve Genel Merkez Disiplin Kurulu üyeleri ile milletvekilliği, il başkanlığı ve il belediye başkanlığı görevlerini yürütmekte iken Parti üyeliğinden istifa edenlerin yeniden üyeliğe kabulü, Genel Merkez Yönetim Kurulu kararı ile olur.

(7) Her üyenin bir tek üyelik kaydı olur. İkameti değişen üye, üyeliğinin naklini talep edebilir.

Üyeliğin Son Bulması

Madde 8- (1) Ölüm, istifa, üyelikle bağdaşmayan bir göreve atanma, başka bir partide görev alma veya başka bir partiye üye olma, üyelik şartlarını haiz olmadığı veya sonradan kaybettiği anlaşılabilir hallerde üyelikten ihraç edilmiş olma hallerinde üyelik sona erer ve buna ilişkin tespit işlemi yapılarak üyenin kaydı silinir.

Üyelik Yönetmeliği

Madde 9- (1) Üyelik başvurusu, kabul, hak ve sorumluluklar, itiraz, organlar arası yetki uyumsuzluğu, üyeliğin sona ermesi ve benzeri konulardaki ayrıntıları düzenlemek üzere yönetmelik çıkarılabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PARTİ TEŞKİLATI

Teşkilat Yapısı

Madde 10- (1) Demokrasi ve Atılım Partisi teşkilatı, tabandan Genel Merkeze kadar Partiyi meydana getiren tüm üyelerin Partinin amaçlarını ve ilkelerini hayata geçirmek üzere kurdukları yapısıdır.

(2) (Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.1) Parti teşkilatı, ülkemizin yönetim yapısına uygun olarak belde, ilçe, il ve Genel Merkez teşkilatları ile belediye meclisi, il genel meclisi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi parti gruplarından oluşur. Ayrıca, Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından kurulmasına karar verilmesi halinde kadın ve gençlik kolları teşkilatları Genel Merkez ile belirlenen il ve ilçelerde kurulur.

Teşkilatların Organları

Madde 11- (1) (Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.2-21) Parti teşkilatının her yönetim düzeyindeki organları aşağıdaki şekilde oluşturulur.

a) Genel Merkez Teşkilatı; Büyük Kongre, Genel Başkan, Genel Merkez Yönetim Kurulu (GMYK), Genel Merkez Başkanlık Kurulu (GMBK), Genel Merkez Disiplin Kurulu (GMDK), İlkeler ve Değerler Kurulu ve Genel Merkez Uyuşmazlık Çözüm Kurulundan,

b) İl teşkilatı; il kongresi, il başkanı, il yönetim kurulu, il başkanlık kurulu, il disiplin kurulu ve il uyuşmazlık çözüm kurulundan,

c) İlçe teşkilatı, ilçe kongresi, ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu ve ilçe başkanlık kurulundan, oluşur.

(2) Parti teşkilatını oluşturan gruplar, TBMM Parti Grubu, il genel meclisi parti grubu ve belediye meclisi parti grubudur.

(3) Belde teşkilatı ile yan kuruluşların kuruluşu, organları, görev ve yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

(4) Partinin amacına uygun olarak, danışma ve araştırma amaçlı kurullar, komisyonlar ve çalışma grupları kurulabilir.

Yurtdışı Temsilcilikler

Madde 12- (1) (Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.3) Genel Merkez Başkanlık Kurulunun önerisi ve Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayı ile AB Ülkeleri, AB üyesi olmayan Avrupa Ülkeleri, KKTC, ABD, Kanada, Kafkasya ve Orta Asya Ülkeleri, Rusya Federasyonu, Ukrayna, Orta Doğu Ülkeleri, Latin Amerika Ülkeleri, Asya

ve Pasifik Ülkeleri ve Afrika Ülkelerinde ve bu ülkelerin farklı şehirlerinde ulusal ve uluslararası mevzuata uygun olarak yurtdışı temsilcilikleri oluşturulabilir ve oluşturulmuş olan yurt dışı temsilcilikleri aynı usulle kaldırılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MERKEZ TEŞKİLATI

Büyük Kongre

Madde 13- (1) Büyük Kongre, Partinin en yüksek ve en yetkili organıdır. Seçilmiş ve tabii üyelere oluşur. Büyük Kongrenin toplanma süresi iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.

(2) Seçimli Büyük Kongrenin yapılacağı yıllar hariç olmak üzere, Büyük Kongre, Parti politika ve faaliyetlerini değerlendirmek üzere Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından belirlenen tarihlerde toplanır. Bu toplantılara seçilmiş ve tabii üyeler dışındaki kişiler de davet edilebilir.

(3) Büyük Kongrenin Kararları partinin her düzeydeki teşkilat organlarını, kurulları ve üyeleri bağlar.

(4) Büyük Kongrenin toplantı yeter sayısı Büyük Kongre üye tam sayısının salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda toplantı yeter sayısı sağlanamıyorsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda toplantı yeter sayısı aranmaz. Aksine hüküm yoksa kararlar açık oylamayla ve hazır bulunanların salt çoğunluğuyla alınır. Toplantı yeter sayısı aranmaksızın yapılan toplantılarda karar yeter sayısı katılanların üçte ikisidir.

(5) Seçilmiş üyeler, o ilin çıkardığı toplam milletvekili sayısının iki katı sayıda olmak üzere il kongreleri tarafından seçilen delegelerdir.

(6) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Tabii üyeler, Genel Başkan, Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, Genel Merkez Disiplin Kurulu başkan ve üyeleri, seçilmiş delegelerin yüzde on beşini geçmemek kaydıyla üyeliği devam eden Parti Kurucuları ile Partinin üyesi olan bakan ve milletvekilleri. Parti kurucularının sayısı, Büyük Kongrenin seçilmiş delegelerinin yüzde on beşinden çoksa, aralarında toplanarak bu oranı sağlamak üzere delegelerini kura yöntemiyle belirlerler. Büyük Kongrenin tabii üyeleri il kongrelerince delege olarak seçilemezler.

(7) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Parti ile üyelik bağı devam etmek kaydıyla Genel Başkanlık, Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Bakanlık, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği, Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeliği, Genel Merkez Disiplin Kurulu başkan ve üyeliği, İlkeler ve Değerler Kurulu başkan ve üyeliği, büyükşehir ve il belediye başkanlığı ile il genel meclisi başkanlığı yapmış olanlar ve Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından belirlenen diğer kişiler Büyük Kongrenin onur üyesidirler. Bunlar Kongrede söz alabilir, ancak delegelik sıfatları olmadıkça oy kullanamazlar.

(8) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Büyük Kongrenin görev ve yetkileri aşağıdaki gibidir:

a) Genel Başkanı, Genel Merkez Yönetim Kurulu ile Genel Merkez Disiplin Kurulu asıl ve yedek üyelerini ve İlkeler ve Değerler Kurulu üyelerini gizli oyla seçmek.

b) Partinin Tüzük ve Programında değişiklik yapmak.

c) Partinin kesin hesabını kabul ve Genel Merkez

Yönetim Kurulunu ibra etmek veya kesin hesabı reddetmek.

ç) Kanunlar ile Parti Tüzük ve Programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri ve parti politikası hakkında, genel nitelikte olmak şartıyla, temenni kararları veya bağlayıcı kararlar almak.

d) Partinin kapanmasına veya başka bir partiyle birleşmesine, böylece hukuki varlığı sona erecek Partinin mallarının tasfiye veya intikal şekline karar vermek.

e) Kanun ve Tüzükte verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Olağan Büyük Kongre ve Gündemi

Madde 14- (1) Olağan Büyük Kongre çağrısı Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından yapılır, gündem de Kurul tarafından hazırlanır.

(2) **(2) (Değişik: 27.11.2020 günlü KKK.m.2)** Kongrenin tarihi, yeri ve saati, çoğunluk sağlanamaz ise ertesi gün yapılacak ikinci toplantıya ilişkin aynı bilgileri de içerecek şekilde Kongre tarihinden en az on beş gün önce ilan edilir ve il başkanlıklarına da yazı ile duyurulur. Güvenlik önlemi alınması için en az yedi gün önce mülkî amirliğe de resmi yazı ile bilgi verilir.

(3) Genel Merkez, seçilmiş ve tabii üyeler belli olacak şekilde, Büyük Kongre üye listesini ve gündemi ikinci fıkrada belirtilen tüm bilgileri de içerecek şekilde Kongreden on beş gün önce yetkili seçim kuruluna verir. Seçim kurulu tarafından onaylanarak kesinleşen liste, Büyük Kongrenin üye yoklama cetvelini oluşturur.

Olağanüstü Büyük Kongre

Madde 15- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.4-21)** Olağanüstü Büyük Kongre, Genel Başkanın, Genel Merkez Yönetim Kurulunun veya imzaları ve gündem önerileri noter onaylı olmak kaydıyla Büyük Kongre üyelerinin en az beşte birinin yazılı talebi üzerine olağanüstü toplantıya çağrılır. Olağanüstü toplantı gündemi çağırıcı yapan tarafından belirlenir ve bu gündem dışında başka konu görüşülemez. Genel Başkanlığın, Genel Merkez Yönetim Kurulunun veya Genel Merkez Disiplin Kurulunun herhangi bir sebeple boşalması hali dışında, seçimin olağanüstü toplantı sebebi olabilmesi için Genel Başkanın veya Büyük Kongre üye tamsayısının salt çoğunluğunun noter onaylı yazılı talebi gerekir.

(2) Birden fazla olsa bile on beş gün içinde verilmiş olmak şartıyla aynı konuyu içeren olağanüstü kongre talepleri birleştirilir. İmza tarihinden itibaren on beş gün içinde işlem görmüş olağanüstü kongre talebine ait imzalar, daha sonra yapılacak başka bir kongre bakımından hüküm ifade etmez.

(3) Şartlara uygun olağanüstü kongre talebi yedi gün içinde ilan edilir ve ilanın birinci gününden itibaren en geç kırk beş gün içinde toplanır.

Büyük Kongrenin Açılışı ve Kongre Divanı

Madde 16- (1) Büyük Kongre, Genel Başkan ya da görevlendireceği bir Genel Merkez Yönetim Kurulu üyesi tarafından açılır.

(2) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.5, Değişik: 12.12.2020 günlü KKK.m.1)** Kongre divan başkanı hazirun cetvelinde imzası bulunan üyelerin en az yüzde beşinin teklif edeceği adaylar arasından seçilir. Divan başkanlığı için tek aday var ise, oylaması açık

yapılır. Divan Başkanlığı için birden fazla aday olması halinde divan başkanının nasıl seçileceğine Kongre üyeleri karar verir. Seçilen divan başkanı yönetiminde, bir divan başkan yardımcısı ile ihtiyaca göre üç veya beş kâtip üyenin seçimi açık oylama ile yapılarak divan oluşturulur.

(3) Kongreyi Divan Başkanı yönetir. Divanda kararlar çoğunlukla alınır. Eşitlik olması halinde Divan Başkanının katıldığı tarafın oyu kabul edilmiş olur.

(4) Kongre Divanı gündemi uygulamak, toplantıyı düzen içinde yürütmek, düzeni bozanlara karşı gerekirse toplantıdan çıkarmak da dâhil müeyyide uygulamak, toplantı tutanağını düzenlemek ve imza etmekle görevlidir.

Büyük Kongrenin Çalışmaları

Madde 17- (1) Büyük Kongre, çalışmalarını gündem sırasına göre yürütür. Büyük Kongre açılış başkanlığına veya gündem okunur okunmaz Divan Başkanlığına iletilmiş olmak şartıyla gündemdeki maddelerin sırasının değiştirilmesine veya gündeme yeni madde ilave edilmesine, hazır bulunan üyelerin yüzde beşinin teklifi ve salt çoğunluğun kabulü ile karar verilir.

(2) Kongre Divanının oluşmasından ve gündemin okunmasından sonra konuşmasını yapmak üzere Genel Başkan kürsüye davet edilir.

(3) Kongre Divanı, Genel Başkanın konuşmasından sonra, varsa gündemin komisyonların kurulması maddesi gereğince beşer kişiden oluşacak komisyon üyelerinin seçimini açık oylama ile gerçekleştirir. Komisyon üyelerinin en az ikisi seçilmiş üyelerden olur. Her komisyon, çalışmasına, bir başkan, bir sözcü ve bir raportör seçerek başlar ve Divanın verdiği süre içinde

bitirerek hazırladığı raporu Divan Başkanlığına teslim eder.

(4) Komisyonlar, üye tamsayısı ile toplanır ve salt çoğunlukla karar alır. Kongre üyeleri komisyon çalışmalarına katılıp görüş beyan edebilir. Görüşülüp kabul edilen komisyon raporları, Büyük Kongre kararı niteliği kazanır.

(5) Genel Merkez Yönetim Kurulu, Büyük Kongre sürecinde lüzum gördüğü konuların kurulacak komisyonlarca Kongre öncesinde incelenerek rapora bağlanmasını kararlaştırabilir. Bu takdirde ilçe, il, merkez ve yan kuruluşları temsil edecek şekilde Büyük Kongre üyesi sıfatını taşıyanlar arasından Genel Merkez Başkanlık Kurulu tarafından beş kişilik komisyon oluşturulur. Hazırlanan raporlar Büyük Kongrede müzakere edilerek oylanır.

(6) Komisyon seçimlerinden sonra Genel Merkez Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu ile Hesap Raporu okunur. Bu raporlar ayrı ayrı veya birlikte de müzakere edilebilir. Müzakereler tamamlandıktan sonra Faaliyet Raporu ve Hesap Raporu oylanır. Kabulü halinde Genel Merkez Yönetim Kurulu ibra edilmiş olur.

(7) Faaliyet Raporuna muhalefet şerhi bulunmayan Genel Merkez Yönetim Kurulu üyesi faaliyet raporu aleyhine; Komisyon raporuna muhalefet şerhi bulunmayan komisyon üyesi komisyon raporu aleyhine söz alamaz ve konuşamaz.

(8) Parti Tüzük ve Programında değişiklik yapılmasına ilişkin olan veya Parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için, bunların Genel Başkan, Genel Merkez Yönetim Kurulu veya Büyük Kongre üyelerinin en az yirmide biri tarafından ileri sürülmüş olması gerekir.

(9) Kanunlar, Parti Tüzük ve Programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri konularında karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için bu tekliflerin Büyük Kongrede hazır bulunan üyelerin üçte biri tarafından yapılmış olması şarttır. Bu teklifler, Büyük Kongrece seçilecek bir komisyonda görüşüldükten sonra, komisyon raporuyla birlikte incelenir ve karara bağlanır.

Büyük Kongrede Adaylık ve Seçimler

Madde 18- (1) Büyük Kongrede seçimler gündemin "Kapanış" maddesinden önce yargı gözetim ve denetiminde gizli oy, açık tasnif ilkesine göre yapılır.

(2) Seçimlere geçilmeden önce adaylar tespit edilir. Aday olmayanlar seçilemez.

(3) Genel Başkanlığa aday olabilmek için, Büyük Kongre üye tam sayısının en az yüzde on beşinin yazılı önerisi gerekir. Kongre Divanı, yazılı önerge sahiplerinin imzalarının doğruluğunu tespit eder. Kongre üyeleri genel başkan adaylarından sadece birisi için imza verebilir. Birden çok genel başkan adayına imza veren üye Divan Başkanlığı tarafından çağrılır ve hangi aday için imza verdiği tespit edilir. Tespitte bulunulamaması halinde mükerrer imzalar tüm genel başkan adayları için geçersiz sayılır.

(4) (Değişik: 12.12.2020 günlü KKK.m.4) Genel Merkez Yönetim Kurulu asıl üyelerinin yarısı genel başkan adayları tarafından önerilen listeden, kalan yarısı ise Büyük Kongre üyesinin en az onunun yazılı önerisi üzerine oluşacak çarşaf listeden seçilir. Ancak üyeler genel başkan adayları listelerinde yer almayan sadece bir adaya imza verebilir. Birden fazla adaya imza veren Büyük Kongre üyesi, Divan Başkanlığı tarafından çağrılır ve hangi aday için imza verdiği tespit edilir. Tespitte

bulunulamaması halinde mükerrer imzalar tüm adaylar için geçersiz sayılır. Genel başkan adayları, listelerinde, cinsiyet ve gençlik kotasını dikkate alarak aday önerirler ve dilerlerse Genel Merkez Yönetim Kurulu üye sayısının yarısından daha fazla da aday gösterebilirler.

(5) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Genel Merkez Disiplin Kuruluna aday olabilmek için genel başkan adayının veya Büyük Kongre üyesinin en az onunun yazılı önerisi gerekir. Ancak üyeler genel başkan adayları listelerinde yer almayan sadece bir adaya imza verebilir. Birden fazla adaya imza veren Büyük Kongre üyesi, Divan Başkanlığı tarafından çağrılır ve hangi aday için imza verdiği tespit edilir. Tespitte bulunulamaması halinde mükerrer imzalar tüm adaylar için geçersiz sayılır.

(6) İlkeler ve Değerler Kuruluna aday olabilmek için Genel Merkez Yönetim Kurulunun yazılı önerisi gerekir.

(7) Bir kişi aynı anda birden fazla göreve aday olamaz ve aday gösterilemez. Böyle bir durumda, Divan Başkanı tarafından adaya tercih yapması gerektiği bildirilir. Tercihle bulunmayan adayın hiç bir adaylığı işleme konmaz.

(8) (Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21, Değişik: 12.12.2020 günlü KKK.m.4) Genel Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin seçimi dördüncü fıkraya göre oluşan listelerden yapılır. Seçilen genel başkan adayının listesi de seçilmiş olur. Seçilen genel başkan adayının Genel Merkez Yönetim Kurulu üye sayısının yarısından fazla aday önermiş olması halinde üyeler, Genel Merkez Yönetim Kurulu üye sayısının yarısı kadar adayın karşısındaki kutuyu işaretlemek suretiyle seçimini yapar. Genel Merkez Yönetim Kurulu asıl üyelerinin yarısı ile yedek üyeler Büyük Kongre üyesinin en az onunun yazılı önerisi üzerine oluşacak çarşaf listeden, Genel Merkez

Disiplin Kurulu üyeleri ise beşinci fıkraya göre oluşacak çarşaf listeden seçilir. Çarşaf liste, aday olunan organlara göre, cinsiyet ve gençlik kotası dikkate alınarak tasnifli şekilde tüm adayların yer aldığı tek ve ortak listedir. Çarşaf listede cinsiyet ve gençlik kotasından seçilecek adaylar kendi aralarında tasnifli şekilde listelenir ve en az kaç adaya oy verilmesi gerektiği oy pusulasında belirtilir. Çarşaf listede adaylar, hangi harften başlayacağına dair çekilecek kura ile belirlenen soyadı esasına göre alfabetik olarak sıralanır. Çarşaf liste Kongre Divanı tarafından kesinleştirilir ve Seçim Kurulunca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür. Oylama, seçilecek sayıda adayın adının yanına işaret konularak yapılır. Oy pusulasında, seçilecek sayıdan fazla ya da seçilecek üye sayısının yüzde yetmişinden az işaretlenmiş bölüm geçersizdir. Adayların aldıkları oy sırasına göre genel sıralama yapılarak asıl ve yedek üyeler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, ondan sonra gelenler yedek üye seçilmiş olur. Eşit oy alanlar arasında Seçim Kurulu tarafından adçekme yoluyla sıra tespit edilir. Çarşaf listeden yeteri kadar Genel Merkez Yönetim Kurulu üyesi seçilememesi halinde eksik kalan üyeler seçilen genel başkan adayının listesindeki adaylardan tamamlanır. Seçilenlerin tespitinde cinsiyet ve gençlik kotasına uyulur. Yeterli sayıda aday olmaması veya seçilecek sayıda oy alınamaması nedeniyle cinsiyet ve gençlik kotalarının doldurulamaması halinde çarşaf listenin genel kısmından yeterli oy alanlar arasından aldıkları oy sırasına göre sayı tamamlanır.

(9) Büyük Kongrede Genel Başkan seçimi ile diğer tüm seçimler aynı anda yapılır. Genel Başkan oy pusulası ile çarşaf liste oy pusulası ayrı zarfa konulur ve ayrı sandığa atılır.

(10) Seçimlerde geçerli oyların onda birinden az oy alanlar, kota kapsamındakiler dâhil, asıl ve yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar.

(11) Seçim Kurulunca ilan edilen seçim sonuçları ile Kongreye ait bütün tutanak ve belgeler, Kongre Divan üyelerinin imzalarını taşıyan bir tutanağa bağlanarak Divan Başkanı tarafından izin listesi ekinde Genel Başkana tevdi olunur.

(12) Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile seçim sonuçlarına karşı, tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde Seçim Kurulu Başkanına itiraz edilebilir. Hâkimin kararı, seçimlerin iptali ve yenilenmesi yönünde ise belirleyeceği günde Kongrede kesinleşmiş aday listelerine göre sadece seçimler yapılır. Çoğunluk sağlanamazsa Büyük Kongre çağrı kararında belirtilen günde yapılacak Kongre katılanlarla toplanır.

(13) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.6)** Tüzüğün, kongrede adaylık ve seçimlere ilişkin 46 ıncı maddesinin bu maddeye aykırı olmayan hükümleri, Büyük Kongre seçimlerinde de uygulanır.

(14) Büyük Kongre ile ilgili diğer konular yönetmelikle düzenlenir.

Genel Başkan

Madde 19- (1) Genel Başkan Partideki en yetkili kişi ve Partinin yasal temsilcisidir.

(2) Genel Başkan, Büyük Kongrece, bir sonraki olağan Büyük Kongreye kadar görev yapmak üzere gizli oyla ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa, üçüncü oylamada en çok oy alan aday seçilmiş sayılır.

(3) Aynı kişi, Kurucu Genel Başkanlık'tan sonra yapılacak ilk olağan Büyük Kongreden başlamak üzere en çok on yıl Genel Başkanlık yapabilir. Bu süre dolduğunda Genel Başkanın görevi yapılacak ilk seçimli Büyük Kongreye kadar devam eder.

(4) Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydı ile Parti adına dava açma ve davada husumet yetkisi, Genel Başkan veya kendi adına görevlendireceği Genel Merkez Başkanlık Kurulu üye veya üyelerine aittir.

(5) Genel Başkan, Genel Merkez Yönetim Kurulu ile Genel Merkez Başkanlık Kurulunun tabii başkanıdır.

(6) Genel Başkanlığın herhangi bir sebeple boşalması halinde, Büyük Kongre toplanıncaya kadar, Genel Merkez Yönetim Kurulu Partiyi temsil yetkisini kendi içinden seçeceği bir üyeye tevdi eder ve en geç kırk beş gün içerisinde Büyük Kongreyi toplantıya çağırır.

(7) Genel Başkan, yokluğunda kendisine vekâlet etmek üzere Genel Başkan Yardımcılarından birini görevlendirir.

(8) Genel Başkan, çeşitli alanlarda bilgi, tecrübe ve uzmanlık sahibi olan kişileri danışman olarak görevlendirebilir.

(9) Genel Başkan, danışma ve araştırma amaçlı kurullar, komisyonlar ve çalışma grupları oluşturabilir.

Genel Merkez Yönetim Kurulu

Madde 20- (1) Büyük Kongreden sonra Partinin en yüksek karar ve yönetim organı olan Genel Merkez Yönetim Kurulu, Genel Başkan ile Büyük Kongre tarafından gizli oyla seçilen elli üyeden oluşur. Yarısı kadar da yedek üye seçilir. Kurul üyeliklerinde boşalma olması halinde, sıradaki yedek Genel Başkan tarafından davet edilir.

(2) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.7)** Genel Merkez Yönetim Kurulu en az üç gün önceden haber verilmek suretiyle en geç iki ayda bir olağan olarak toplanır. Genel Başkanın yokluğunda, toplantılara

belirlediği genel başkan yardımcısı başkanlık eder.

(3) Genel Merkez Yönetim Kurulu, kanun ve Tüzüğün öngördüğü özel çoğunluk hükümleri dışında, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Kural açık oylama yapılmasıdır, ancak gerekli görölen hallerde gizli oylama kararı alınabilir. Açık oylamada eşitlik halinde Genel Başkanın katıldığı tarafın oyu kabul edilmiş sayılır. Gizli oylamada eşitlik halinde, oylama tekrarlanır. Eşitlik bozulmaz ise oylama bir sonraki toplantıya ertelenir. Bir sonraki toplantıda da eşitlik bozulmazsa, öneri reddedilmiş sayılır.

(4) Genel Merkez Yönetim Kurulu toplantılarına Genel Başkanın aynı zamanda TBMM Grup Başkanı olmadığı hallerde Partinin TBMM Grup Başkanı, Grup Başkanvekillerinden biri, kurulması halinde Genel Merkez Kadın Kolu ve Genel Merkez Gençlik Kolu Başkanları da katılabilir, söz alabilir ve önerilerde bulunabilir, ancak oy kullanamazlar.

(5) Toplantıların gündemi ile görüşülecek raporlar ve tasarılar, en geç üç gün önceden üyelere gönderilir. Kurul üyelerinin her biri gündem teklifinde bulunabilir.

(6) Peş peşe üç kez veya bir yıl içinde dört kez özürsüz olarak toplantılara katılmayan üye, istifa etmiş sayılır. Bu durumun Kurulca tespitinden sonra üyeliğin boşalmasına ilişkin hükümler uygulanır.

(7) Kurul, Genel Başkanın veya Genel Merkez Yönetim Kurulu üye tam sayısının dörtte birinin talep etmesi halinde, önerilen gündemle olağanüstü toplanır. Toplantıda önerilen gündem dışında görüşme yapılamaz.

(8) Genel Merkez Yönetim Kurulunun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Genel Merkez Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 21- (1) Genel Merkez Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Parti Tüzük ve Programı ile Büyük Kongre kararlarını uygulamak, uygulatmak, Partinin bütün teşkilatını uyum içinde ve etkili bir şekilde çalışması için gerekli tedbirleri alarak koordinasyonu sağlamak.

b) Zorunlu sebepler dolayısıyla Büyük Kongrenin toplanamadığı hallerde, Partinin hukuki varlığına son verilmesi ve Tüzük ve Programın değiştirilmesi dışındaki bütün kararları almak.

c) Genel Merkez Başkanlık Kurulunca hazırlanan Faaliyet Raporunu ve kesin hesabı inceleyip karara bağlayarak Büyük Kongreye sunmak, yıllık bütçeyi ve bilançoğu onaylamak.

ç) Genel Merkez Başkanlık Kurulunca hazırlanan Büyük Kongre gündemini inceleyip karara bağlamak.

d) Seçimlere katılıp katılmama kararı ile seçimlerde kanun ve Tüzük kurallarına göre aday tespiti yöntemini belirleyen kararları almak; merkez adaylarını ve merkez yoklaması yoluyla belirlenmesi gereken adayları belirlemek.

e) Seçimlerle ilgili her tür seçim mekanizması ile çalışma yöntem ve stratejilerini belirlemek, Seçim beyannamelerini inceleyip karara bağlamak, Partinin seçim çalışmalarını ve seçimleri sevk ve idare etmek, ettirmek.

f) Gerekli görülen yerlerde teşkilat kurmak, kaldırmak, kanun ve Tüzük kurallarına uygun olarak çalışmayan

teşkilatları görevlerinden almak ve yerine geçici kurullar atamak.

g) İl ve ilçe kongrelerinin seçilmiş delegelerinin sayısını, Tüzükte öngörülen azami sınırı aşmamak üzere il ve ilçe bazında belirlemek.

ğ) Partinin ilke ve hedeflerini tanıtıp yaymak için gerekli çalışmaları planlamak, uygulamak ve uygulatmak.

h) Ülke ve dünyadaki belli sorunlar hakkında Parti görüşünü belirlemek, bu görüşleri kamuoyuna açıklamak, bu anlamda gerekli olması halinde TBMM Parti Grubu ile ortak toplantılar yapmak.

ı) Genel Merkez Başkanlık Kurulu ile Genel Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin ve diğer Parti kurullarının sunduğu raporları, önerileri ve tasarıları görüşüp karara bağlamak.

i) Partinin kanunlar çerçevesinde uluslararası kuruluşlara üyeliğini karara bağlamak.

j) Genel Başkanın ya da Genel Merkez Başkanlık Kurulunun önerisi üzerine disiplin cezalarının bağışlanmasını karara bağlamak.

k) Partinin her türlü malî işlerini yürütmek üzere bir genel muhasip belirleyerek yetkilendirmek.

l) Parti işlerini düzenleyen iç yönetmelikleri yürürlüğe koymak.

m) İlgili mevzuat ve Tüzük çerçevesinde herhangi bir merkez organının görev ve yetki alanına giren konular dışındaki her türlü konuda kararlar almak.

Genel Merkez Başkanlık Kurulu

Madde 22- (1) Genel Merkez Başkanlık Kurulu Genel Başkan, Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sekreter ile TBMM Grup Başkan vekillerinden birinin katılımından meydana gelir. Genel Başkanın milletvekili olmadığı durumlarda Kurula TBMM Parti Grup Başkanı da katılır.

(2) Genel Başkan ile TBMM Parti Grup Başkanı ve Grup Başkanvekili dışındaki Genel Merkez Başkanlık Kurulu üyeleri, Genel Başkanın Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeleri arasından önereceği adaylar arasından gizli oyla Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından seçilir.

(3) **(Değişik: 12.12.2020 günlü KKK.m.2)** TBMM Parti Grup Başkanı ve Grup Başkanvekili dışındaki Genel Merkez Başkanlık Kurulu üyeleri, Genel Başkanın teklifi üzerine yapılacak gizli oylamayla Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından görevden alınabilir. Genel Başkan ile TBMM Parti Grup Başkanı ve Grup Başkanvekili dışındaki Genel Merkez Başkanlık Kurulu üyeleri Genel Merkez Yönetim Kurulu üye tam sayısının üçte birinin teklifi ve yapılacak gizli oylamayla üçte iki çoğunluğunun oyuyla görevden alınabilir.

(4) İstifa eden, düşürülen veya bu maddenin altıncı fıkrası gereği boşalan üye yerine, ikinci fıkra hükmüne göre yeni üye seçimi yapılır.

(5) Genel Merkez Başkanlık Kurulu en az on beş günde bir kez üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır, katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Genel Başkanın yokluğunda belirlediği genel başkan yardımcısı Kurul toplantılarına başkanlık eder. Toplantılarının gün ve saatini ilk toplantısında belirler.

(6) Genel Merkez Başkanlık Kurulu üyeliğinden yürütme erkinde bir göreve atanmaların Kurul üyeliği sona erer.

Genel Merkez Başkanlık Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 23- (1) Genel Merkez Başkanlık Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Büyük Kongre ve Genel Merkez Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak; Partinin ilkeleri, amaçları ve programı doğrultusunda tüm çalışmaları yürütmek.

b) Genel Merkez Yönetim Kurulunun gündemini hazırlamak.

c) Partinin Genel Merkez, TBMM Grubu ve tüm teşkilat kademeleri arasında uyum, işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

ç) Hükümet, diğer partiler, çeşitli resmî veya sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar ile olan ilişkileri düzenlemek, geliştirmek, bu konularda gerekli tüm kararları almak.

d) Genel Merkez organları hariç tüm teşkilat kuruluş işlemlerini yürütmek; üyelik kütüklerini tutmak, il, ilçe ve belde teşkilatlarının olağan ve olağanüstü kongrelerini zamanında yaptırmak.

e) Partinin yıllık bütçesini ve kesin hesabını hazırlayarak Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayına sunmak ve kabul edilen bütçeyi uygulamak; süresi içinde Genel Başkan adına Anayasa Mahkemesine ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına göndermek.

f) Partinin faaliyet raporu ile uygulanan bütçenin kesin hesap ve bilançolarını, Büyük Kongreye sunulmak üzere Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayına sunmak.

g) İhtiyaca göre, taşınır ve taşınmaz mallar ile taşıt aracı satın almak, satmak, devir ve trampa etmek.

ğ) Yönetmelik taslaklarını hazırlayarak Genel Merkez Yönetim Kuruluna sunmak.

h) Toplanacak ilk Genel Merkez Yönetim Kuruluna sunulmak kaydıyla, zorunlu hallerde gerekli her türlü karar ve tedbirleri almak ve uygulamak.

(2) Genel Merkez Başkanlık Kurulunun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sekreter

Madde 24- (1) Genel başkan yardımcılarının sayısı ile bunların ve Genel Sekreterin görev alanı ve görev tanımları, Genel Başkanın önerisi üzerine Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Seçilen genel başkan yardımcıları arasında görev dağılımı, aralarındaki işbirliği ve koordinasyon Genel Başkan tarafından yayınlanacak genelge ile düzenlenir.

Genel Merkez Disiplin Kurulu

Madde 25- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Genel Merkez Disiplin Kurulu Partinin en üst disiplin kuruludur. Büyük Kongre tarafından gizli oyla seçilen yedi asıl ve üç yedek üyeden meydana gelir. Asıl üyelerin en az üçü ile yedek üyelerden en az birinin hukukçu olması gerekir.

İlkeler ve Değerler Kurulu

Madde 26- (1) İlkeler ve Değerler Kurulu Büyük Kongre tarafından seçilen yedi üyeden meydana gelir. Seçilen üyelerin görev süresi üç olağan Büyük Kongre dönemidir. Başkan hariç üyelerden üçte birinin yerine her Büyük Kongrede yeni üye seçimi yapılır. Kurulun üyelerine Partinin herhangi bir organında görev verilemez, varsa tüm Parti içi görevleri düşer. Üyeler görevinin sona ermesinden sonra bir olağan Büyük Kongre dönemi

geçmedikçe Parti organlarına ve diğer Parti görevlerine aday olamaz ve seçilemez.

(2) Kurul üyeleri tercihan en az dört yıl süreli yükseköğretim mezunu, siyasette, kamuda, akademik alanda, iş hayatında, uluslararası kuruluşlarda, sivil toplum kuruluşlarında, medyada önemli görev ve konumlarda bulunmuş, deneyimli kişiler arasından seçilir.

(3) Kurul ilk toplantısında üyeleri arasından gizli oyla ve salt çoğunlukla bir başkan seçer.

(4) Kurul çalışmalarında bağımsızdır.

(5) İlkeler ve Değerler Kurulu Partinin bütün işleyiş ve faaliyetlerini Partinin amaç ve ilkeleri, parti içi demokrasi ve etik değerler bakımından izler, değerlendirir ve rapor hazırlar. Kurulun bu doğrultuda hazırlayacağı raporda yer alan öneriler Genel Merkez Yönetim Kurulunun ilk toplantısında gündeme alınarak görüşülür.

(6) Kurulun çalışma usul ve esasları Kurul tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

Madde 27- (1) (Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.8) Parti organları ve/veya üyeler arasında çıkan ve disipline ilişkin olmayan uyuşmazlıkları dostane bir şekilde çözüme kavuşturmak üzere Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından seçilen beş asıl ve üç yedek üyeden oluşan Genel Merkez Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, il yönetim kurulu tarafından seçilen üç asıl ve bir yedek üyeden oluşan İl Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kurulur.

(2) İl teşkilatının organları arasındaki uyuşmazlıkları görüşüp karara bağlamaya Genel Merkez Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, ilçe düzeyindeki her türlü uyuşmazlıklar için ise İl Uyuşmazlık Çözüm Kurulu yetkilidir.

(3) Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun oluşumu ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İL TEŞKİLATI

İL Kongresi

Madde 28- (1) İl Kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerden meydana gelir; İl Başkanını, İl Yönetim Kurulunun ve İl Disiplin Kurulunun asıl ve yedek üyelerini ve ili Büyük Kongrede temsil edecek delegeleri seçer.

İL Kongresinin Delegeleri

Madde 29- (1) İl Kongresi, ilçe kongreleri tarafından gizli oyla seçilmiş en fazla altı yüz delege ile tabii delegelerden meydana gelir. İlçelerin İl Kongresinde kaç delege ile temsil olunacağı, önce her ilçeye altı delegenin tahsis edilmesi, tahsis toplamının toplam kongre delege sayısından düşülmesinden sonra kalan delege sayısının Partinin son genel seçimde o ilçede aldığı oy sayısı esas alınmak suretiyle hesaplanarak tespit edilir. Henüz genel seçime girilmeyen hallerde kayıtlı üye sayısı esas alınır.

(2) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.9)** İlin partili milletvekilleri, partili büyükşehir belediye başkanları, il yönetim ve il disiplin kurulu başkan ve asıl üyeleri İl Kongresinin tabii delegesidirler.

(3) Geçici il yönetim ve il disiplin kurulu başkan ve üyeleri İl Kongresine katılabilir ancak delege sıfatı bulunmayanlar oy kullanamazlar.

İl Başkanı

Madde 30- (1) İl Başkanı, İl Kongresi tarafından gizli oyla seçilir. İl teşkilatının başı ve temsilcisi olarak il yönetim kurulu ile birlikte Partinin il düzeyindeki faaliyetlerini planlamak, koordine etmek, yürütmek ve denetlemekle görevlidir. İl Başkanı, bu görevlerin gerektirdiği yetkileri de kullanır.

İl Yönetim Kurulu

Madde 31- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.10)** İl Yönetim Kurulu, İl Kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve toplam nüfusu 500.000'e kadar olan illerde İl Başkanı hariç yirmi, 500.001-1.000.000 olan illerde otuz, 1.000.001-3.000.000 olan illerde kırk, 3.000.000'dan fazla olan illerde elli üyeden fazla olamaz, yönetim kurulunun üye sayısının yarısı kadar da yedek üye seçimi yapılır.

İl Başkanlık Kurulu

Madde 32- (1) İl Başkanlık Kurulu, İl Başkanının başkanlığında, yönetmelikte belirlenecek sayıda İl Başkanının İl Yönetim Kurulu üyeleri arasından önereceği ve her biri için ayrı ayrı yapılacak gizli oyla İl Yönetim Kurulu tarafından seçilecek il başkan yardımcılarında meydana gelir.

(2) İl Başkanlık Kurulu üyeleri arasındaki görev dağılımı, aralarındaki iş birliği ve koordinasyon Tüzüğü'nün 24 üncü maddesi hükümleri doğrultusunda İl Başkanı tarafından sağlanır.

(3) İl Başkanlık Kurulu, İl Başkanının başkanlığında, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve Tüzüğü'nün istisna hükümleri dışında katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

(4) İl Başkanlık Kurulu, İl Yönetim Kurulunca alınmış kararların uygulanmasını ve verilen görevlerin yürütülmesini sağlar. İl Yönetim Kurulunun gündemini hazırlar, İl Başkanının tevdi ettiği diğer işleri yapar.

(5) Tüzüğü'nün 22 ve 23 üncü maddelerinin hükümleri, İl Başkanlık Kurulu hakkında da uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

İLÇE TEŞKİLATI

İlçe Kongresi

Madde 33- (1) İlçe Kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerden meydana gelir; İlçe Başkanını, İlçe Yönetim Kurulunun asıl ve yedek üyelerini ve il kongresinde ilçeyi temsil edecek delegeleri seçer.

İlçe Kongresinin Delegeleri

Madde 34- (1) İlçe Kongresi, gizli oyla seçilmiş en çok dört yüz delege ile tabii delegelerden meydana gelir. İlçeye kayıtlı üye sayısı o ilçe için belirlenen seçilmiş delege sayısından az ise üyelerin tamamı İlçe Kongresi delegesi sayılır. İlçeye kayıtlı üye sayısı o ilçe için belirlenmiş seçilmiş delege sayısından fazla ise İlçe Kongresinin seçilmiş delegeleri Partinin ilçe ve çevresindeki köy ve mahallelerde son genel seçimde aldığı oy sayısı esas alınmak suretiyle her mahalle ve köye verilecek kontenjana göre belirlenir. Asıl delege sayısının yarısı kadar yedek delege seçilir. Henüz genel seçime girilmeyen hallerde kayıtlı üye sayısı esas alınır. Köy ve mahallelerdeki üye sayısı delege kontenjanı verilmesi gereken oranın altında ise bu durumdaki köy

ve mahallelerin diğerk köy ve mahallelerle birleştirilerek delege çıkarması sağlanabilir. Delege dağılımında eksiklikler veya fazlalıklar delege tahsisinden sonra artan nüfus büyüklüğüne göre yapılan sıralama ile giderilir.

(2) Birinci fıkraya göre İlçe Yönetim Kurulu tarafından kongreden en az üç ay önce tespit edilecek delege dağılım listesi İl Yönetim Kurulunun onayına sunulur ve onayı müteakip ilan edilir. İlan edilen delege listesine on gün içinde yapılacak itirazları İl Yönetim Kurulu kesin olarak karara bağlar.

(3) İlçe Kongresinin tabii delegeleri İlçe Başkanı, İlçe Yönetim Kurulunun asıl üyeleri, partili İlçe Belediye Başkanı, ilçeye bağlı beldelerin partili belediye başkanlarıdır. Büyükşehir olmayan illerin partili belediye başkanları merkez ilçe kongresinin tabii delegesidir.

(4) Geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri İlçe Kongresine katılabilir, ancak delege sıfatı olmayanlar oy kullanamazlar.

İlçe Kongresi Delegelerinin Seçimi

Madde 35- (1) İlçe Kongresi delegelerinin seçimi İlçe Yönetim Kurulu tarafından düzenlenecek kongre takvimine ve köy ve mahalle esasına göre gerçekleştirilir. İlçe başkanlığı, delege seçimlerini Tüzük hükümlerine uygun olarak gerçekleştirmek üzere Parti üyeleri arasından uygun gördüklerine görev verebilir.

(2) İlçe Yönetim Kurulu, her köy ve mahallede kayıtlı parti üyelerinin listesini, Genel Merkez üye kayıtlarını esas alarak ayrı ayrı hazırlayıp köy ve mahalle temsilcisine, köy ve mahalle temsilcisi yok ise görevlendireceği bir üyeye gönderir. Bu listeler, delege seçiminden en az on beş gün önce İlçe Başkanlığı ile ilçeye bağlı köy ve mahallelerde uygun bir yerde askıya çıkarılmak suretiyle

ilan edilir. İlanda delege seçiminin nerede, hangi gün ve saatte yapılacağı, seçimi yapabilmek için yapılacak yoklama ile toplantı için kesinleşmiş delege seçmen listesinde yer alan üyelerin salt çoğunluğunun aranacağı, salt çoğunluğun iki saat sonra da sağlanamaması halinde mevcut üyelerin katılımı ile yapılacağı da belirtilir. Listelerin askıya çıkarıldığı, delege seçimi yapılana kadar askıda kaldığı ve askıdan indirildiği tarihleri de içerecek şekilde mahallinde düzenlenecek bir tutanakla tespit edilir.

(3) Kayıtlı üye olduğu halde listede yer verilmeyen veya üye olmadığı halde listede ismi bulunan kişilerle ilgili olarak, askı tarihinden itibaren beş gün içinde İlçe Yönetim Kuruluna itirazda bulunulabilir.

(4) İtirazlar İlçe Yönetim Kurulunda iki gün içinde görüşülerek karara bağlanır. İtiraz haklı bulunursa listede gerekli düzeltme yapılır. İtiraz iki gün içinde görüşülmez veya reddedilirse itirazda bulunan, itirazını iki gün içinde İl Başkanlık Kuruluna iletebilir. İl Başkanlık Kurulunun vereceği karar kesin ve bağlayıcıdır. İl Başkanlık Kurulu itirazı haklı bulursa kararının gereği yapılır.

(5) Delege seçimlerinde gizli oy ve açık tasnif ilkesi uygulanır. Tasnif sonucunu gösteren tutanak düzenlenerek İlçe Yönetim Kuruluna teslim edilir. Tüzüğün 49 uncu maddesinde yazılı esaslar, delege seçimleri hakkında da uygulanır.

(6) Delege seçimlerine karşı seçimden itibaren üç gün içinde yapılacak itirazları iki gün içinde görüşüp kesin olarak karara bağlamaya İl Yönetim Kurulu yetkilidir.

İlçe Başkanı

Madde 36- (1) İlçe Başkanı, İlçe Kongresi tarafından gizli oyla seçilir. İlçe teşkilatının başı ve temsilcisi olarak

İlçe Yönetim Kurulu ile birlikte Partinin ilçe düzeyindeki faaliyetlerini planlamak, koordine etmek, yürütmek ve denetlemekle görevlidir. İlçe Başkanı, bu görevlerin gerektirdiği yetkileri de kullanır.

İlçe Yönetim Kurulu

Madde 37- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.11)** İlçe Yönetim Kurulu, İlçe Kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve toplam nüfusu 50.000'e kadar olan ilçelerde İlçe Başkanı hariç on, 50.001 – 200.000 arası olan ilçelerde on dört, 200.001 – 500.000 arası olan ilçelerde yirmi ve 500.000'den fazla olan ilçelerde otuz üyeden fazla olamaz, yönetim kurulunun üye sayısının yarısı kadar da yedek üye seçilir.

İlçe Başkanlık Kurulu

Madde 38- (1) İlçe Başkanlık Kurulu İlçe Başkanı ile yönetmelikte belirlenen sayıda İlçe Başkanının İlçe Yönetim Kurulu üyeleri arasından önereceği ve her biri için ayrı ayrı yapılacak gizli oyla İlçe Yönetim Kurulu tarafından seçilecek ilçe başkan yardımcılarında meydana gelir.

(2) İlçe Başkanlık Kurulu üyeleri arasındaki işbölümü İlçe Başkanı tarafından yapılır.

(3) İlçe Başkanlık Kurulu, İlçe Başkanının başkanlığında, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve Tüzüğün istisna hükümleri dışında katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

(4) İlçe Başkanlık Kurulu, İlçe Yönetim Kurulunca alınmış kararların uygulanmasını sağlar, İlçe Yönetim Kurulunun gündemini hazırlar, İlçe Başkanının tevdi ettiği diğer işleri yapar.

YEDİNCİ BÖLÜM

BELDE TEŞKİLATI

Belde Teşkilatı

Madde 39- (1) İl ve ilçe merkezleri dışında belediye olan yerlerde ilçe teşkilatına bağlı olarak çalışmak üzere belde teşkilatı kurulabilir.

(2) Belde teşkilatı, belde başkanı ve en az altı, en çok on üyeden oluşan belde yönetim kurulundan oluşur.

(3) Belde başkanı ile belde yönetim kurulunun seçimi, çalışma yöntemleri, görev ve sorumlulukları ile yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İL VE İLÇE KONGRELERİNİN ORTAK HÜKÜMLERİ

Kongrelerin Görev ve Yetkileri

Madde 40- (1) Her düzeydeki teşkilatın en üst ve en yetkili karar ve denetim organı olan Kongre, ilgili teşkilat yönetim organının faaliyet, hesap ve ibrasının görüşüldüğü, yeni yönetim organlarının ve üst kademe delegelerinin seçildiği kuruldur. Kongrelerde Tüzük ve Program çerçevesinde yerel ve genel her türlü hizmet ve faaliyet hakkında görüşmeler yapılabilir, kararlar alınabilir. Görüşmelerde söz istemeleri halinde üst kademe yetkililerine ve ilin milletvekillerine öncelik tanınır; söz isteyenlere sırasına göre söz verilir. Faaliyet ve hesap raporunda karşı oy yazısı olmayan yönetim kurulu üyesi, rapor aleyhine konuşmak için söz alamaz ve konuşamaz. İbra oylamasına, ilgili yönetim kurulu başkan ve üyeleri katılamazlar.

İL ve İlçe Kongrelerinin Takvimi, Delege Seçimleri ve Gündemi

Madde 41- (1) **(2) (Değişik: 27.11.2020 günlü KKK.m.3)** (1) İl ve ilçelerin olağan kongreleri için süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz. İl ve ilçe kongrelerinin olağan kongre takvimi, Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından kararlaştırılır. Genel Merkez Yönetim Kurulunun yetki vermesi ve belirleyeceği kongre takvimi içinde olması şartıyla bağlı ilçe kongrelerinin takvimini İl Yönetim Kurulu belirleyebilir.

(2) İl ve ilçe kongrelerinde, üst teşkilat kongresi için seçilmesi gereken sayıda asıl, bu miktarın yarısı kadar

yedek delege seçimi yapılır. Kongre delegeliği, Parti üyeliği devam etmek şartıyla, onu seçen kongrenin olağan toplantısına kadar devam eder.

(3) Delege seçimlerinde kanun ve Tüzük hükümlerine aykırılık tespit edilmiş olması halinde Genel Merkez Başkanlık Kurulu ilçe, il ve büyük kongre delege seçimlerini, kısmen veya tamamen iptal edip yeniden yapılmasına, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun oyu ile karar verebilir.

(4) Kongre gündemleri, ilgili yönetim kurulu tarafından belirlenir. Üst teşkilatın ilettiği konuların alt teşkilatın kongre gündemine alınması zorunludur. Kongrede divanın oluşması ve gündemin okunmasına kadar hazır bulunan delegelerin en az beşte biri tarafından imzalanmış yeni gündem maddesi önerileri müzakereye açılır ve oylama sonucuna göre işlem yapılır.

Delege Listesinin Onaylanması ve İlanı

Madde 42- (1) Kongrelerin seçilmiş ve tabii delegeler listesi il ve ilçe başkanlıkları tarafından kongreden en az on beş gün önce iki nüsha olarak yetkili seçim kurulu başkanlığına teslim edilir. Bu listeye gündem ile kongrenin yapılacağı yer, gün ve saati, çoğunluk olmaması halinde ertesi gün yapılacak ikinci toplantıya ilişkin aynı bilgileri içeren yazı eklenir. Listenin bir örneği, teşkilat merkezinde ilan edilir ve üyelerin internet erişimine açılır.

(2) Seçim Kurulu Başkanı tarafından onaylanan liste ve ekleri, kongreden yedi gün önce ilgili teşkilat binasında askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilir. İlan edilen listeye olabilecek itirazlara ilişkin işlemler ile listenin kesinleşmesi Siyasi Partiler Kanunundaki hükümlere göre sonuçlandırılır.

İl ve İlçe Kongrelerinin İlanı

Madde 43- (1) İlgili teşkilat yönetim kurulu kongre gününden en az on beş gün önce gündemi, kongrenin yapılacağı yeri, gün ve saatini, yeterli çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci toplantının gündemi ile hangi gün, yer ve saatte yapılacağını alışılmış yöntemlerle ilan eder; internet üzerinden de duyurur. Ayrıca kongre gün ve yeri, güvenlik tedbirleri yönünden resmî yazı ile toplantı gününden yedi gün önce mahallin mülkî amirliğine bildirilir.

(2) Kongrenin güvenli, düzenli ve demokratik bir ortamda gerçekleştirilmesi için tüm önlemler alınır.

Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde 44- (1) Kongreler, seçilmiş ve tabii delegeler toplamının salt çoğunluğu ile toplanır. İlk toplantıda yeterli çoğunluğun sağlanamaması halinde, ikinci toplantı katılanlarla yapılır. Kararlar, Tüzüğün istisna hükümleri dışında, oylamaya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Nisap aranmaksızın yapılan toplantılarda karar yeter sayısı katılanların üçte ikisidir.

Kongre Divanı

Madde 45- (1) Toplantı yeter sayısının varlığı, yoklama cetvelindeki imzalar sayılmak suretiyle ilgili teşkilat yetkilisi ve en az iki delegenin imzasını taşıyan bir tutanakla tespit edilir ve Kongre ilgili teşkilat başkanı veya görevlendireceği yönetim kurulu üyesi tarafından açılır.

(2) **(Değişik: 12.12.2020 günlü KKK.m.3)** Kongre Divan Başkanı il/ilçe kongre hazirun cetvelinde imzaları bulunan üyelerin en az yüzde beşinin teklif edeceği adaylar arasından seçilir. Divan Başkanlığı için tek aday var ise açık oylama yapılır birden fazla aday olması

halinde divan başkanının nasıl seçileceğine kongre üyeleri karar verir. Divan Başkanına yardım etmek üzere bir Divan Başkan yardımcısı ile ihtiyaca göre üç veya beş kâtip üyenin seçilmesiyle divanın oluşumu tamamlanmış olur.

(3) Kongreyi, Divan Başkanı yönetir. Divanda kararlar çoğunlukla alınır. Eşitlik olması halinde Divan Başkanının katıldığı taraf oylamayı kazanmış sayılır. Kongrenin kanun ve Tüzüğe uygun olarak, huzur ve sükûnet içinde yürütülmesi için, gerekli önlemleri almak, düzeni sağlamak, kongre gündemini icra etmek, tutanağı düzenlemek Kongre Divanının yetki ve görevidir.

(4) Divan Başkanı, Siyasi Partiler Kanununun dördüncü kısmında tanımlanan yasaklara aykırı hareket eden ve konuşma yapan herkese derhal müdahale ederek salondan çıkarmak dâhil toplantıya ara vermek, dinleyici sıralarını boşaltmak gibi gerekli tüm önlemleri alır. Bu önlemler delegelerin oy kullanma hakkını kullanmasını engellememelidir.

(5) Kongre tamamlandığında düzenlenen kongre tutanağının bir nüshası ve ekleri Divan Başkanı tarafından ilgili teşkilat başkanına, bir nüshası da üst kademe yönetimine tevdi edilir.

Kongrelerde Adaylık ve Seçimler

Madde 46- (1) Kongrelerde Başkanlık Divanı, seçimler için adaylık başvurularının en son ne zamana kadar yapılabileceğini, ilan edilen süre dolduktan sonra yapılan başvuruların kabul edilmeyeceğini, süre dolduğu zaman sürenin dolduğunu, adaylıktan çekilme ve itiraz süresini ayrı ayrı ilan eder.

(2) Partili her üye, kongrede yapılacak seçimlerde aday olabilir veya aday gösterilebilir. Ancak belde, ilçe

veya il başkanlığına adaylık başvurusu, o kongrede oy kullanma hakkına sahip delege tam sayısının en az yüzde beşinin Divan Başkanlığı tarafından onaylanmış yazılı isteği ile yapılır. Yüzde beşin hesabında kesirli sayılar tama yükseltilir.

(3) Adaylık başvurularının her biri verilış sırasına göre okunmak suretiyle Kongre Genel Kurulunun bilgisine sunulur.

(4) Bir kongre döneminde, alt teşkilatın kongresi tarafından teşkilatın zorunlu veya ihtiyarî organlarından birine seçilen üyeler, aynı kongre döneminde üst teşkilat organlarına aday olamaz ve aday gösterilemez.

(5) Adaylıktan yazılı çekilme beyanları, Divan tarafından kimlik tespiti ile tutanağa geçirilir, itirazlar da karara bağlanarak adaylıklar kesinleştirilir ve liste onaylanır. Kesinleşmiş adaylar ad okunmak suretiyle duyurulur ve liste salonda uygun yerlere asılarak ilan edilir. Adaylıkların kesinleşmesinden ve onaylı listenin Seçim Kuruluna tesliminden sonra yapılacak yazılı çekilme başvuruları sayım dökümde dikkate alınmaz, bunlardan seçilmiş olan varsa istifa etmiş sayılır.

(6) Kongrelerde gündemin seçim maddesine geldiğinde Divan, görevi yetkili ve görevli Seçim Kuruluna devreder.

(7) İl, ilçe ve belde kongrelerinde bütün seçimler birlikte yapılır.

(8) **(Değişik: 12.12.2020 KKK.m.4)** İl ve ilçe yönetim kurulu asıl üyelerinin yarısı il ve ilçe başkan adayları tarafından önerilen listeden, kalan yarısı ise il ve ilçe kongre üyesinin en az onunun yazılı önerisi üzerine oluşacak çarşaf listeden seçilir. Ancak üyeler il ve ilçe başkan adayları listelerinde yer almayan sadece bir adaya

imza verebilir. Birden fazla adaya imza veren kongre üyesi, Divan Başkanlığı tarafından çağrılır ve hangi aday için imza verdiği tespit edilir. Tespitte bulunulamaması halinde mükerrer imzalar tüm adaylar için geçersiz sayılır. İl ve ilçe başkan adayları listelerinde cinsiyet ve gençlik kotasını dikkate alarak aday önerirler ve dilerlerse il ve ilçe yönetim kurulu üye sayısının yarısından daha fazla da aday gösterebilirler.

(9) İl Disiplin Kuruluna aday olabilmek için il başkanı adayının veya il kongre üyesinin en az onunun yazılı önerisi gerekir. Ancak üyeler il başkan adayları listelerinde yer almayan sadece bir adaya imza verebilir. Birden fazla adaya imza veren il kongre üyesi, Divan Başkanlığı tarafından çağrılır ve hangi aday için imza verdiği tespit edilir. Tespitte bulunulamaması halinde mükerrer imzalar tüm adaylar için geçersiz sayılır.

(10) Bir kişi aynı anda birden fazla göreve aday olamaz ve aday gösterilemez. Böyle bir durumda, Divan Başkanı tarafından adaya tercih yapması gerektiği bildirilir. Tercihle bulunmayan adayın hiç bir adaylığı işleme konmaz.

(11) **(Değişik: 12.12.2020 KKK.m.4)** İl ve ilçe yönetim kurulu üyelerinin seçimi sekizinci fıkraya göre oluşan listelerden yapılır. Seçilen il ve ilçe başkan adayının listesi de seçilmiş olur. Seçilen il ve ilçe başkan adayının il ve ilçe yönetim kurulu üye sayısının yarısından fazla aday önermiş olması halinde üyeler il ve ilçe yönetim kurulu üye sayısının yarısı kadar adayın karşısındaki kutuyu işaretlemek suretiyle seçimini yapar. İl ve ilçe yönetim kurulu asıl üyelerinin yarısı ile yedek üyeler il ve ilçe kongre üyesinin en az onunun yazılı önerisi üzerine oluşacak çarşaf listeden, İl Disiplin Kurulu üyeleri ise dokuzuncu fıkraya göre oluşacak çarşaf listeden seçilir. Çarşaf liste, aday olunan organlara göre, cinsiyet ve gençlik kotası dikkate alınarak tasnifli şekilde

tüm adayların yer aldığı tek ve ortak listedir. Çarşaf listede cinsiyet ve gençlik kotasından seçilecek adaylar kendi aralarında tasnifli şekilde listelenir ve en az kaç adaya oy verilmesi gerektiği oy pusulasında belirtilir. Çarşaf listede adaylar, hangi harften başlayacağına dair çekilecek kura ile belirlenen soyadı esasına göre alfabetik olarak sıralanır. Çarşaf liste Kongre Divanı tarafından kesinleştirilir ve Seçim Kurulunca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür. Oylama, seçilecek sayıda adayın adının yanına işaret konularak yapılır. Oy pusulasında, seçilecek sayıdan fazla ya da seçilecek üye sayısının yüzde yetmişinden az işaretlenmiş bölüm geçersizdir. Adayların aldıkları oy sırasına göre genel sıralama yapılarak asıl ve yedek üyeler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, ondan sonra gelenler yedek üye seçilmiş olur. Eşit oy alanlar arasında Seçim Kurulu tarafından adçekme yoluyla sıra tespit edilir. Çarşaf listeden yeteri kadar il ve ilçe yönetim kurulu üyesi seçilememesi halinde eksik kalan üyeler seçilen il ve ilçe başkan adayının listesindeki adaylardan tamamlanır. Seçilenlerin tespitinde cinsiyet ve gençlik kotasına uyulur. Yeterli sayıda aday olmaması veya seçilecek sayıda oy alınmaması nedeniyle cinsiyet ve gençlik kotalarının doldurulamaması halinde çarşaf listenin genel kısmından yeterli oy alanlardan aldıkları oy sırasına göre sayı tamamlanır.

(12) Seçimlerde geçerli oyların onda birinden az oy alanlar, kota kapsamındakiler dâhil, asıl ve yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar.

(13) Aralarında birinci ve ikinci derece kan veya sıhrî hısımlığı bulunanlar ile eşler, bir kongre döneminde aynı yer teşkilat ve yan kuruluş kurullarına ve başkanlıklarına seçilemezler.

(14) Bu madde hükümlerine aykırı olarak organlara üye veya kongre delegesi olarak seçilmiş olanların görevlerine Genel Merkez Başkanlık Kurulu kararıyla son verilir.

Kongrelerde Oy Kullanma Şekli

Madde 47- (1) Kesinleşmiş delege listesinde ismi olmayan delegeler oy kullanamaz.

(2) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.12)** Delege, resmî nitelikli bir belge ile veya resimli ve mühürlü üye kimlik kartı ile kimliğini ispat ettikten sonra oyunu bizzat kullanır.

(3) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.12)** Oylar, oy verme sırasında Sandık Kurulu Başkanınca verilen, Kurul tarafından mühürlenmiş adayları gösterir listelerde gerekli işaretlemeler yapıldıktan sonra zarfa konularak sandığa atılması suretiyle kullanılır. Bu işlem bittikten sonra delegenin imzası alınır ve kimlik belgesi iade edilir.

(4) Engelliler sandık alanında bulunan akrabalarından, yoksa delegelerden birinin yardımıyla oy kullanabilir. Bir delege birden fazla engelliye yardım edemez.

Seçimlere İtiraz

Madde 48- (1) Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim sonuçlarına yapılacak itirazlar ve bu itiraz üzerine verilecek karara ilişkin konular Siyasi Partiler Kanunu hükümlerine göre gerçekleştirilir.

Tutanakların Gönderilmesi

Madde 49- (1) Her ilçe başkanı, Kongre Divan Başkanı tarafından kendisine tevdi edilecek ilçe kongresi tutanak örnekleri ile kongrede yapılan seçim sonuçlarını gösteren seçim kurulu tutanak örneğini, itiraz süresi geçtikten, itiraz edilmiş ise sonuçlandıktan hemen sonra Genel Merkeze gönderilmek üzere il başkanlığına teslim eder. İl başkanlığı da il kongresiyle ilgili aynı işlemi üst makam nezdinde yapar.

(2) İl ve ilçe başkanları, ayrıca Tüzüğün 78 nci maddesinde belirtilen ilçe, il ve yan kuruluş teşkilat organları ile ilgili resmî bildirimleri en geç on beş gün içinde mülkî makamlara da yaparlar. Beldelere ilişkin tüm bildirimler, beldenin bağlı olduğu ilçe başkanlığınca yapılır.

Olağanüstü Kongre

Madde 50- (1) İl ve ilçe kongreleri, Genel Merkez Yönetim Kurulunun kararı veya ilgili teşkilat kongre delege tamsayısının beşte birinin noter onaylı yazılı isteği ile olağanüstü toplanır. Bu takdirde ilgili yönetim kurulunun gerekli hazırlıkları yaparak durumun tebliğinden itibaren kırk beş gün içinde olağanüstü kongreyi toplaması zorunludur.

(2) Olağanüstü toplantının gündemi karar veya talep yazısında belirtilir, bunun dışında başka bir konu gündeme alınamaz ve görüşülemez.

(3) İlgili teşkilat başkanı, yönetim kurulu ve üst kademe delege seçimlerinin yenilenmesine ilişkin olağanüstü kongre talebinin beldelerle ilgili olması halinde il yönetim kurulunun, ilçe veya il ile ilgili olması halinde ise Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayı gereklidir.

Alt Teşkilatın Üst Kongrede Temsili

Madde 51- (1) Kongre tarihinin yetkili makam tarafından belirlenmiş olmasına rağmen kendi kongresini yapmamış olan belde, ilçe veya il teşkilatı, üst kademe kongresinde delege ile temsil olunamaz.

DOKUZUNCU BÖLÜM

İLÇE VE İL YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER

Toplantı ve Karar Nisabı

Madde 52- (1) İl ve ilçe yönetim kurullarının olağan toplantıları en az on beş günde bir olmak üzere üye tamsayısının salt çoğunluğu ile yapılır. Kararlar, Tüzüğün istisna hükümleri dışında katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Oylarda eşitlik olması halinde başkanın katıldığı tarafın oyu kabul edilmiş sayılır. Kurullar ilk toplantılarında bundan sonraki toplantıların yer, gün ve saatini tespit eder. Toplantılar herhangi bir çağrıya gerek olmadan belirtilen gün ve saatte yapılır.

(2) İl ve ilçe yönetim kurulları, kurul başkanının veya kurul üye tam sayısının üçte birinin gündem önerisini de içeren talebi halinde olağanüstü toplanır. Toplantıda önerilen gündem dışında başka bir konu görüşülemez.

(3) Kararlar karar defterine yazılır veya bilgisayar çıktısı alınarak bu deftere yapıştırılır ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalif kalanlar, bunu belirtmekle yetinebilecekleri gibi muhalefet gerekçelerini de yazarak imzalayabilirler.

(4) Olağanüstü toplantılar da dâhil yönetim kurulu toplantılarına üst üste üç veya bir yıl içinde dört kez özürsüz olarak katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır.

Partinin Temsili

Madde 53- (1) İl, ilçe ve belde başkanları bu sıfatla başında buldukları Parti teşkilatını temsil ederler. Kendi teşkilatlarının hesap işlerine ait belgeleri, sayman üye ile birlikte imza ederler.

İl ve İlçe Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri

Madde 54- (1) İl ve ilçe yönetim kurulları, sorumlu oldukları konulardaki görevlerini anayasa, kanun ve Parti Tüzük ve Programı ile amaç ve ilkelerine uygun olarak yerine getirir ve Tüzüğün verdiği yetkileri kullanır. Büyük Kongre ve üst makamlar tarafından alınan kararlara ve genel stratejiye uygun olarak Partinin başarısı için bütün güçleriyle çalışır.

(2) Kongrelerle ilgili tüm hazırlıklar ile seçim kurullarına veya idarî makamlara yapılacak bütün bildirimler ilgili teşkilat başkanı tarafından veya onun talimatı doğrultusunda gerçekleştirilir.

(3) **(2) (Değişik: 27.11.2020 günlü KKK.m.4)** İl Yönetim Kurulları üç asıl ve bir yedek üyeden oluşan İl Uyuşmazlık Çözüm Kurulu üyelerini seçerler.

Başkan ve Üyeliklerde Boşalma

Madde 55- (1) İl veya ilçe yönetim kurulu asıl ve yedek üyelerinin hep birlikte istifa etmeleri halinde ilgili teşkilatın geçici yönetim kurulu Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından atama suretiyle oluşturulur. Bu Kurul seçimle gelen yönetim kurulunun tüm hak ve yetkilerini kullanır.

(2) İl veya ilçe yönetim kurulu asıl üyeliklerinde boşalma meydana gelmesi halinde boşalan üyelikler

sıradaki yedeklerin çağrılmasıyla doldurulur. Yedeklerin katılımından sonra da üye tamsayısının salt çoğunluğu sağlanamıyorsa kurulun varlığı sona ermiş sayılır ve birinci fıkraya göre geçici kurul oluşturulur.

(3) İl veya ilçe başkanının görevden uzaklaştırılması veya başkanlığın herhangi bir nedenle boşalması hallerinde, kalan süreyi tamamlamak üzere Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından başkan ataması yapılır.

Görevden Uzaklaştırma

Madde 56- (1) Aşağıda belirtilen hususlardan birinin meydana gelmesi halinde Genel Merkez Yönetim Kurulu, il ve ilçe başkanı ile yönetim kurullarını kısmen veya tamamen görevden uzaklaştırmaya yetkilidir. Belde başkan ve yönetimi hakkında aynı yetki il yönetim kurulunca kullanılır.

a) Siyasi Partiler Kanunu, Parti Tüzüğü ve yönetmelikleri uyarınca tutulması gerekli defter ve kayıtların usulüne uygun olarak tutulmaması, defter ve belgelerin iyi korunamaması, istendiğinde ibraz edilememesi, kayıtlar üzerinde tahrifat yapılmış olması, muhasebe ile ilgili belgelerin zamanında Genel Merkeze gönderilmemiş olması.

b) Organlara seçilenlerin bilgilerinin süresi içinde mülkî amirliğe gönderilmemiş olması.

c) Ülke ve Parti çıkarlarına aykırı tutum ve davranışlar sergilenmesi, parti üyeliğinden ihracı gerektiren bir eylem veya işlemde bulunulması.

Görevden Uzaklaştırmanın Usul ve Esasları

Madde 57- (1) Kısmen veya tamamen görevden uzaklaştırma talebi, ilçe başkanı veya ilçe yönetim kurulu

hakkında ise il yönetim kurulu tarafından; il başkanı veya il yönetim kurulu hakkında ise Genel Merkez Başkanlık Kurulu tarafından Genel Merkez Yönetim Kuruluna; belde başkanı veya belde yönetim kurulu hakkında ise ilçe yönetim kurulu tarafından il yönetim kuruluna iletilir.

(2) Genel Merkez Yönetim Kurulu 56 ıncı maddede sayılan sebeplerle il ve ilçe başkanları ile yönetim kurullarını resen, kısmen veya tamamen görevden uzaklaştırabilir.

(3) Görevden uzaklaştırma talebine dair kurul kararlarının Siyasi Partiler Kanunundaki istisnalar dışında, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oyla alınmış, konuyla ilgili delillerin eksiksiz olarak toplanmış ve bu delillerin değerlendirilmesi sonucunda gerekçeli bir rapor da düzenlenmiş olması gerekir.

(4) İl Yönetim Kurulu ile Genel Merkez Yönetim Kurulu, kendilerine ulaşan görevden uzaklaştırma taleplerini karara bağlamadan önce, gerekli görürlerse ayrı bir inceleme de yaptırabilirler.

(5) Asıl ve yedek üyeleri ile birlikte yönetim kurullarının tamamının görevden uzaklaştırılması halinde, aynı kararlar veya makul bir süre için de geçici yönetim kurulu oluşturulur. Sadece başkan veya yönetim kurulunun kısmen görevden uzaklaştırılması halinde boşalan üyelik, Tüzüğün 55 inci maddesine göre doldurulur.

(6) Görevden uzaklaştırma kararlarına karşı yargı yoluna başvurmak, kararın yürütülmesini durdurmaz.

Geçici Kurullar Oluşturulması Halinde Olağanüstü Kongre

Madde 58- (1) Geçici yönetim kurulunun göreve başlamasından itibaren otuz gün içinde ilçe kongresi, kırk

beş gün içinde ise il kongresi toplanarak yeni yönetim kurulunu seçer. Yeni delege seçimi yapılmış değilse, kongre eski delegelerle toplanır. Bu şekilde seçilen yeni yönetim kurulunun görev süresi, ilgili teşkilatın olağan kongresine kadar devam eder.

(2) Bu maddeye göre toplanacak kongre, teşkilatın olağan kongre takvimine uygun zaman dilimi içinde kalıyorsa, olağan kongre gündemiyle toplanır.

ONUNCU BÖLÜM

PARTİ GRUPLARI

TBMM Parti Grubu

Madde 59- (1) Partili milletvekilleri Siyasi Partiler Kanununda öngörülen sayıya ulaştığında TBMM Parti Grubu oluşturulur ve kuruluşu Genel Başkan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirilir.

(2) Grubun kurulduğunun bildirildiği tarihten itibaren on beş gün içinde, grubu oluşturan milletvekilleri tarafından Grup İç Yönetmeliği hazırlanır ve yürürlüğe girebilmesi için milletvekili tamsayısının salt çoğunluğu tarafından kabul edilmesi gerekir. Bu şekilde hazırlanan iç yönetmelik, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilir. Grup İç Yönetmeliğine, Parti Tüzük ve Programına aykırı hükümler konulamaz.

(3) Genel Başkan milletvekili ise TBMM Parti Grubunun da başkanıdır. Aksi durumda Grup Başkanı üyeler tarafından Grup İç Yönetmeliği hükümlerine göre seçilir.

(4) Grup Genel Kurulunda seçimlerle ilgili oylamalar

ile üyelere ilişkin bağlayıcı nitelikteki oylamalar gizli oyla yapılır.

(5) Genel Başkanın milletvekili olmaması nedeniyle TBMM Parti Grubu tarafından seçilen Grup Başkanı ile grup başkanvekilleri, Grup Yönetim Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu üyeleri için yapılacak seçimler çarşaf liste usulüyle yapılır. Her bir milletvekili aday olabileceği gibi, en az beş milletvekili tarafından da aday gösterilebilir.

(6) TBMM Parti Grubu, Parti Tüzük ve Programı ile Büyük Kongre ve Genel Merkez Yönetim Kurulu kararlarıyla belirlenen Parti politikalarını, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmaları yoluyla uygulamaya geçirmek üzere, Grup İç Yönetmeliği çerçevesinde çalışır.

(7) Partili milletvekilleri, yasama çalışmalarında, Parti Tüzük ve Programı ile Büyük Kongre ve Genel Merkez Yönetim Kurulu kararları doğrultusunda çalışmak, Grup Genel Kurulu ve Grup Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak ve desteklemekle yükümlüdürler. Geçerli mazeretleri olmadıkça TBMM Genel Kuruluna, komisyon ve grup toplantılarına düzenli olarak katılırlar.

(8) TBMM'de grubun bulunmaması halinde partili milletvekilleri Partinin genel tutumunu ilgilendiren ya da Genel Başkanın gerekli gördüğü konularda toplanarak ortak tutum belirler. Aralarındaki işbirliğinin ve görev bölümünün kurallarını Genel Başkanla danışarak tespit ederler.

Belediye Meclisi Parti Grubu ve İl Genel Meclisi Parti Grubu

Madde 60- (1) Belediye meclisi ve il genel meclisindeki partili üyeler en az üçer kişi olduklarında, Belediye Meclisi Parti Grubu ve İl Genel Meclisi Parti Grubunu oluştururlar. Partili belediye başkanı Belediye Meclisi Parti Grubunun doğal üyesidir.

(2) Belediye Meclisi Parti Grubu ile İl Genel Meclisi Parti Grubu üyeleri aralarından bir başkan, bir başkanvekili ve bir sekreter seçerler.

(3) İl Başkanı il teşkilatı ile Belediye Meclisi Parti Grubu ve İl Genel Meclisi Parti Grubu arasındaki koordinasyonu sağlar. Aynı görev ilçe ve belde düzeyinde Parti ilçe ve belde başkanı tarafından sağlanır.

(4) Belediye Meclisi Parti Grubu ile İl Genel Meclisi Parti Grubu üyeleri Partinin ilkelerine, Tüzük ve Programına, Seçim Beyannamesine, Büyük Kongre ve kendi kongreleri ile gruplarının kararlarına uymakla yükümlüdürler.

(5) Belediye başkanlarının kanunlardan kaynaklanan görevleri konusunda bağlayıcı grup kararı alınmaz.

(6) Belediye ve il genel meclisi parti gruplarının çalışma usulleri gruplar tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

DİSİPLİN İŞLEMLERİ

Disiplin Kurulları

Madde 61- (1) Disiplin cezası verme görev ve yetkisi disiplin kurullarına aittir. Bir söz veya eylemin yargı organlarının görev alanına girmesi, ilgili hakkında disiplin hükümlerinin yürütülmesine engel olmaz.

(2) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Parti disiplin kurulları şunlardır:

- a) Genel Merkez Disiplin Kurulu
- b) TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu
- c) Ortak Disiplin Kurulu
- ç) İl Disiplin Kurulu

Disiplin Kurullarına İlişkin Ortak Hükümler

Madde 62- (1) Disiplin suçu Kanuna, Parti Tüzüğüne, Programına, yönetmeliklerine aykırı; Parti üyeliği ile bağdaşmayan; Parti içinde birlik, huzur ve uyumlu çalışma ortamını bozan; Partiye zarar veren söz veya eylemlerdir. Bu söz veya eylemleri sebebiyle;

a) Genel Başkan, Kurucu üyeler, Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, Genel Merkez Disiplin Kurulu Başkan ve üyeleri, kadın ve gençlik kolları genel başkanları ile merkez yönetim kurulu üyeleri, partili büyükşehir belediye başkanları ve Parti üyeliği devam eden TBMM eski üyeleri ile hükümet eski üyelerine Genel Merkez Yönetim Kurulunun istemi üzerine Genel Merkez Disiplin Kurulu,

b) TBMM Parti Grubu üyelerine, Partiden geçici veya kesin ihraçlarını gerektiren söz veya eylemleri sebebiyle TBMM Grup Yönetim Kurulunun istemi üzerine Ortak Disiplin Kurulu; bunlar dışında kalan bağlayıcı grup kararlarına, Grup İç Yönetmeliğine, grup disiplinine, aykırı ya da göreviyle bağdaşmayan söz veya eylemleri sebebiyle Grup Yönetim Kurulunun istemi üzerine TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu,

c) İl başkanları, il yönetim kurulunun asıl üyeleri, il disiplin kurulu başkan ve asıl üyeleri, il ve ilçe belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ve yan kuruluşların il başkanlarına Genel Merkez Başkanlık Kurulunun istemi üzerine Merkez Disiplin Kurulu,

ç) Yukarıda sayılanlar dışında kalan görevliler ve üyelere il yönetim kurulunun istemi üzerine il disiplin kurulu, disiplin cezası vermeye yetkili ve görevlidir.

(2) Acele hallerde Genel Merkez Başkanlık Kurulu, il yönetim kurullarının tedbirli olarak görevden uzaklaştırma yetkilerini de kullanarak bir üyeyi yetkili disiplin kuruluna sevk edebilir.

(3) İl yönetim kurulları, ilçelerden gelen dosyalar ve üyelere gelen şikâyetlerle ilgili olarak başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içerisinde karar verir. Bu süre içerisinde karar verilmemesi durumunda istek reddedilmiş sayılır. Bu durumda ilçe yönetim kurulu ya da şikâyetçi yedi gün içerisinde Genel Merkez Başkanlık Kuruluna itiraz edebilir.

(4) Disiplin kuruluna sevk kararı, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alınır. Sevke yetkili kurul, karardan önce ilgisini dinleyip gerek gördüğü inceleme ve araştırmaları, görevlendireceği üye veya üyeleri vasıtasıyla yaptırabilir. İhbar veya şikâyet eden sevke yetkili kurulun üyesi ise, konuyla ilgili toplantı ve müzakerelere katılamaz, kendisine inceleme ve araştırma görevi verilemez.

(5) Disiplin kuruluna sevk kararlarının, isnat olunan söz veya eylem ile uygulanması istenen disiplin cezasını belirtir şekilde gerekçeli olması zorunludur.

(6) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Genel Merkez Disiplin Kurulu, il disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı on gün içinde yapılan itirazlar üzerine ve bu maddenin yedinci fıkrası gereği gönderilen disiplin dosyalarını ikinci derece disiplin kurulu olarak inceledikten sonra, lehte veya aleyhte bozulmasına, bozmanın niteliğine göre gerekli olan cezayı tayin etmeye, değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

(7) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** İl disiplin kurulu tarafından verilen ihraç kararına karşı itiraz edilmemiş olsa bile, il disiplin kurulu başkanlığınca

ilgili soruşturma dosyası, incelenmek üzere on beş gün içinde Genel Merkez Disiplin Kuruluna gönderilir. Çıkarma kararı, Genel Merkez Disiplin Kurulunun onayından sonra kesinleşir.

(8) Disiplin kurullarının kendi başkan ve üyeleri, kendileri hakkındaki soruşturmada, müzakere ve kararlara katılamazlar. Bu durumda olanların yerine sadece o işlemlere mahsus olmak üzere sırasıyla yedek üye alınır.

(9) Disiplin kurulları kendilerine intikal eden dosyaları en geç otuz gün içinde gerekçeli olarak karara bağlar ve kararlar en geç otuz gün içinde ilgiliye tebliğ edilir. Disiplin kurulları, ön görülen süre içinde sonuçlandırlamayacak disiplin dosyaları için gerekçesini belirterek dosyayı sevk eden organdan ek süre isteyebilir. Verilecek ek süre otuz günden uzun olamaz. Bu süreler içinde karar verilmemesi halinde disiplin soruşturması düşer.

(10) Partili milletvekilinin TBMM Parti Grubu üyeliğinden kesin olarak çıkarılması, Partiden çıkarılmayı ve Partiden kesin olarak çıkarılması da TBMM Parti Grubu üyeliğinden çıkarılmayı gerektirir.

(11) Partili milletvekiline verilen TBMM Parti Grubundan geçici olarak çıkarılma cezası, ceza süresince Gruptaki çalışmalarına katılmamasını gerektirir.

(12) Geçici çıkarma cezası alanlar, bu süre içinde parti üyelerine tanınan hakları kullanamazlar, faaliyetine katılamayacağı Parti organlarına hiçbir teklif yapamaz ve cezalarının tamamlanmasından itibaren altı ay süre ile Parti organlarına seçilemezler. Geçici çıkarma cezasının uygulanması süresince kişinin, Parti Tüzüğüne, Programına, Partinin diğeri mevzuatına ve organlarının bağlayıcı kararlarına uyması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

(13) Disiplin kurulları üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğuyla toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğuyla karar verir. Ancak partiden kesin çıkarma cezaları için üye tamsayısının çoğunluğunun kararı gereklidir.

(14) Disiplin kuruluna sevk edilen partili, yazılı veya sözlü savunma hakkına sahiptir. Savunma için süre, savunmaya çağrı belgesinin ilgiliye tebliği tarihinden başlamak üzere on beş gündür. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında bu süre yedi gündür. Yazılı savunma veren sözlü savunma talebinde de bulunabilir. Savunma süresini geçirenler savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar. Savunmaya çağırma, disiplin kurulu başkanlığınca yazı ile yapılır. Bu yazıda uygulanması istenen disiplin cezası ile bu cezanın istenmesine sebep olan söz veya eylemler açıkça gösterilir.

(15) Disiplin kurullarına sevk yetkisine sahip bulunan organ ve mercilerin kararları ile disiplin kurullarınca verilen disiplin cezaları hakkında, her kademedeki kongrelerde görüşme yapılamaz ve bu konularda karar alınamaz.

(16) Hakkında Partiden veya Gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen parti üyesi, bu cezaya karşı, disiplin kuruluna sevk eden organ veya merci veya disiplin kurulunun görev ve yetkisizliği veya alınan kararların kanuna, Parti Tüzüğüne ve iç yönetmeliğe şekil ve usul bakımından aykırı bulunduğu iddiasıyla, Parti itiraz yollarını kullandıktan sonra nihai karar niteliğindeki son karara karşı otuz gün içinde nihai kararı veren merciin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edebilir.

(17) Disiplin kurulları, seçilmelerini takiben en yaşlı üye başkanlığında yapacağı ilk toplantısında gizli oylama ile kendi asil üyeleri arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir sekreter seçerek kurulun başkanlık divanını oluşturur.

(18) (Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.13-21)
Disiplin kurulu üyeleri ile Parti arasında bir hizmet bağı kurulamaz, kendilerine Partiden hiçbir gelir sağlanamaz; kongre delegelikleri, TBMM Grup üyeliği hariç hiçbir organda görev alamazlar. Eşler ile birinci ve ikinci derece kan ve sihrî hısımlar, aynı disiplin kurulunda birlikte görev alamaz, bunlarla ilgili soruşturma ve kararlara katılamazlar. Partili hiçbir üye, aynı anda birden fazla disiplin kurulunda üyelik yapamaz.

(19) Kurul üyeliklerinde boşalma olması halinde, sıradaki yedek üye, kurul başkanı tarafından göreve davet edilerek kurul üyeliği tamamlanır.

(20) Günü ve zamanı belli olan toplantılara, haklı mazeret olmaksızın üst üste üç kez veya bir yıl içinde dört kez katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır ve yerine yedek üye davet edilir.

(21) Disiplin kurulları sevk evrakında isnat edilen söz veya eylem ve önerilen ceza ile bağlı olarak kararlarını verirler. Sevk evrakında önerilen cezadan daha ağır bir ceza veremezler. Gerek görmeleri halinde soruşturmayı genişletir ve tanık dinleyebilirler.

(22) Kınama cezası alanlar bir yıl süre ile Parti organlarına seçilemezler, seçilmiş iseler görevden alınırlar.

(23) Disiplin soruşturması işlemlerindeki tebligat, üyenin Parti kütüğünde yazılı adresine yapılır. Bu adrese yapılan tebligat, geçerli kabul edilir. Tebligat yapılamazsa ilan veya benzeri yöntemlerden de yararlanılabilir.

(24) Teşkilat birimleri, disiplin kurullarının incelemelerini kolaylaştırmak ve isteklerini sürelerinde cevaplamak zorundadır.

(25) Üyenin hakkındaki disiplin soruşturması devam ederken parti üyeliğinden istifa etmesi halinde disiplin soruşturması durdurulur. İstifa eden üyenin yeniden üyelik başvurusunda bulunması halinde hakkındaki soruşturma kaldığı yerden devam eder. Ancak üye hakkındaki disiplin soruşturması kesin hükme bağlanıncaya kadar parti içi seçme ve seçilme haklarını kullanamaz.

(26) Disiplin işlerine ilişkin diğer bütün konular yönetmelikle düzenlenir.

Tedbir

Madde 63- (1) Kesin çıkarma veya geçici çıkarma talebi ile disiplin kuruluna gönderen organ, tedbir niteliğinde olmak üzere üyeyi görevden uzaklaştırabilir. Bu durumda dosya üç gün içinde görevli disiplin kuruluna gönderilir ve bu süre içinde karar ilgiliye tebliğ edilir.

(2) Tedbir niteliğinde görevden uzaklaştırılanlar, tedbirin kaldırılması isteği ile tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde görevli disiplin kuruluna başvurabilir. Bu istek yedi gün içinde karara bağlanır. İlgiliye kesin çıkarma veya geçici çıkarma cezasından başka bir ceza verilir yahut hiç ceza verilmezse görevden uzaklaştırma tedbiri derhal kaldırılır.

(3) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** İl disiplin kurullarının tedbirle ilgili kararlarına karşı Genel Merkez Disiplin Kuruluna üç gün içinde itiraz edilebilir. Genel Merkez Disiplin Kurulu, tedbire itirazla ilgili başvuruları, kendisine ulaştığı tarihten itibaren yedi gün içinde karara bağlar.

(4) Haklarında tedbir kararı olan üyeler, üyelikten doğan haklarını kullanamazlar. Tedbir nedeniyle görevinden uzaklaştırılan üyenin hakkındaki hüküm kesinleşinceye kadar, yerine yedek üye çağrılmaz.

TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu

Madde 64- (1) TBMM Grup Disiplin Kurulu, Parti TBMM Grubunun, Grup Yönetim Kuruluna ilişkin usul ve esaslara göre kendi üyeleri arasından gizli oyla seçeceği beş asıl ve üç yedek üyeden meydana gelir. Kurulun iki asıl ve bir yedek üyesi hukukçular arasından seçilir.

(2) TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu, Grup üyelerinin Partiden geçici veya kesin ihracını gerekli kılan söz veya eylemlerin dışında kalan, Tüzükte yazılı ve TBMM Parti Grup İç Yönetmeliğinde belirtilen disiplin suçlarıyla ilgili işlere bakar ve kesin olarak karara bağlar.

(3) Tüzük hükümleri saklı kalmak kaydıyla, milletvekilleri hakkında yapılacak disiplin soruşturmasının şekli ve usulleri ile soruşturmayı gerektiren diğer haller, verilecek disiplin cezaları ve kesinleşme halleri, Grup İç Yönetmeliğinde gösterilir.

Ortak Disiplin Kurulu

Madde 65- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Ortak Disiplin Kurulu, Genel Merkez Disiplin Kurulu ile TBMM Parti Grup Disiplin Kurulunun birlikte toplanmasından oluşan kuruldur. Genel Merkez Disiplin Kurulu başkanı, başkanvekili ve sekreteri, bu Kurulun başkanlık divanını oluşturur.

(2) Ortak Disiplin Kurulu, Partili milletvekillerinin Partiden geçici veya kesin ihraçlarını gerektiren söz veya eylemleri hakkında disiplin soruşturması yapar ve kesin olarak karar verir. TBMM Parti Grup Disiplin Kurulunun Partili milletvekilleri hakkında verdiği disiplin cezalarına karşı itirazlar da Ortak Disiplin Kurulu tarafından kesin olarak karara bağlanır.

(3) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Genel Merkez Disiplin Kurulu ile TBMM Parti Grup Disiplin Kuruluna ilişkin çalışma usul ve esasları, Ortak Disiplin Kurulu için de geçerlidir.

İl Disiplin Kurulu

Madde 66- (1) İl Disiplin Kurulu İl Kongresi tarafından gizli oyla seçilen beş asıl ve üç yedek üyeden oluşur. Yeteri kadar hukukçu üye bulunması halinde il disiplin kurullarına asıl ve yedek üye olarak hukukçu üyeler seçilir.

Disiplin Suçları ve Cezaları

Madde 67- (1) Disiplin cezaları şunlardır:

- a) Uyarma
- b) Kınama
- c) Geçici çıkarma
- ç) Kesin çıkarma

(2) Uyarma cezası partilinin yazılı olarak dikkatinin çekilmesi olup uyarma cezasını gerektiren söz ve eylemler şunlardır:

a) Yetkili organlarca davetli olduğu toplantılara mazeret beyan etme gereği duymaksızın katılmamak,

b) Durumu müsait olduğu halde taahhüt ettiği aidatını ödememek veya geç ödemek,

c) Yetkili organlarca verilen görevleri titizlikle yerine getirmemek, ihmâl etmek, ifası konusunda lakayt davranışlar sergilemek,

ç) Parti yöneticileri ve üyeleri hakkında basın yoluyla incitici beyanlarda bulunmak,

d) Partililerin kişilikleri ile uğraşmak, parti üyeleri hakkında küçük düşürücü sözler söylemek, sövmek,

e) Parti binalarına ve mallarına zarar vermek,

f) Tutulması gereken defter ve kayıtları usulüne uygun olarak tutmamak,

g) Partinin amacına ve özüne aykırı olmasa bile yetkili organların bilgisi ve izni olmadan açıklamalarda bulunmak ve yayın yapmak,

ğ) Parti kademelerinin uyum ve işbirliğini sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunmak.

(3) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)**
Kınama cezası partinin kusurlu olduğunun yazılı olarak bildirilmesi olup kınama cezasını gerektiren söz ve eylemler şunlardır:

a) Yetkili organlarca verilmiş Parti görevini kabul etmemek veya yapmamak,

b) Parti içinde ve Parti faaliyetlerinde kişisel çıkarı gözetir tutumlar sergilemek,

c) Kanuni sorumlulukları ile ödeme ve tazmin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, Partideki göreviyle bağlı hizmet gereği kendisine teslim edilmiş eşya veya malzemenin ihmal sonucu kaybına neden olmak,

ç) Bir yıl içinde iki defa uyarma cezası gerektiren eylemlerinden ötürü uyarma cezası ile cezalandırılmış olmak,

d) Parti yararlarını zedeleyici yayın ve propaganda yapmak,

e) Parti görevlilerine küçültücü sözler söylemek, Parti çalışmalarını zorlaştırıcı eylem ve davranışlarda bulunmak,

f) Haklı bir sebebi olmaksızın seçimlerde oy kullanmamak,

g) Disiplin kurullarının incelemelerini zorlaştırmak, Genel Merkez Disiplin Kurulunun görevleriyle ilgili taleplerini belirtilen süre içerisinde yerine getirmemek,

ğ) Partiye ait ya da Parti çalışmalarına özgülenmiş ekonomik değerleri usulsüzce kullanmak,

h) Büyük Kongrede ve kongrelerde (ve danışma kurullarında) disiplin kurullarına gönderme işlemleri ile disiplin kurullarının kararları üzerinde görüşme yapmak, karar almak,

ı) Parti içi birlik ve beraberliği zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak.

(4) Geçici çıkarma cezası söz veya eylemin niteliğine göre partinin üç aydan az altı aydan çok olmamak üzere Parti veya Grup çalışmalarına katılmasının yasaklanması, Partideki görevinin sona ermesi ve Parti üyeliğinin ceza süresince askıya alınması olup geçici çıkarma cezasını gerektiren söz ve eylemler şunlardır:

a) Partinin ve Parti organlarının toplantılarında saklı kalması gereken konuları ve kararları, sebebi ne olursa olsun açıklamak,

b) Parti yöneticileri ve üyeleri hakkında gerçek dışı haber yaymak, iftira, karalama ve küçük düşürücü beyanlarda bulunmak,

c) Kanuni sorumlulukları ile ödeme ve tazmin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, partideki göreviyle bağlı hizmet gereği kendisine teslim edilmiş eşya veya

malzemeyi kasıtlı olarak kaybetmek veya görevden ayrılma halinde teslim etmekten kaçınmak ve bu konuda ısrarlı davranmak,

ç) Bir yıl içinde iki defa kınama cezası gerektiren eylemleri nedeniyle yetkili disiplin kurulunca cezalandırılmış olmak,

d) Yan kuruluş başkanlarının, yönetim kurulu ve yürütme kurulu toplantılarına katılımlarını engellemek veya eşgüdüm ve denetim yetkisini yan kuruluşların varlığından beklenen faydayı yok edici tarzda kullanmak,

e) Gerçeğe aykırı olarak Partide kendisine belli görevler verilmiş gibi davranmak ve çalışmak,

f) Parti içinde ve toplumda her türlü ayrımcılık yapmak, bu doğrultuda açıklamalarda bulunmak,

g) Parti çalışmalarında üyelere eylemli saldırıda bulunmak, Parti düzenini bozmak, çalışmalarını aksatmak,

ğ) Parti organlarında alınan kararları ve yapılan müzakereleri yetkili olmadığı halde basına ve televizyonlara aktarmak,

h) Yetkisi olmadan partiler arası temaslar yapmak,

ı) Yetkili olmadığı halde Parti adına beyanatlar vermek,

i) Görevi icabı kendisine teslim edilmiş evrakı istendiğinde vermekten kaçınmak,

j) Partiyi şahsi çıkarlarına alet etmek, Parti nüfuzunu kötüye kullanmak,

k) TBMM Genel Kurulunda veya kulislerde Grup kararları, Genel Merkez Yönetim Kurulu veya Genel

Merkez Başkanlık Kurulu kararları aleyhinde konuşma yapmak, belediye meclislerinde belediye başkanının veya icraatlarının aleyhinde konuşmak ve diğer üyeleri aleyhte tahrik etmek.

(5) Kesin çıkarma cezası Partinin Parti kaydının ve Parti ile olan tüm ilişkilerinin sona erdirilmesi olup kesin çıkarma cezasını gerektiren söz ve eylemler şunlardır:

a) Partinin Tüzük ve Programına aykırı hareket etmek, Partinin amaç ve ilkelerine ters düşen yazılı ve sözlü beyanda veya faaliyette bulunmak, neşriyat yapmak veya yaptırmak bu hususları tahrik ve teşvik etmek,

b) Büyük Kongre, Genel Merkez Yönetim Kurulu, Genel Merkez Başkanlık Kurulu, TBMM Grubu, İl ve İlçe Yönetim Kurulu, Belediye ve İl Genel Meclisi Grubu kararlarının aksine ve ruhuna aykırı davranış, söz ve yazı ile beyanda bulunmak, neşriyat yapmak, yaptırmak bunu tahrik ve teşvik etmek,

c) Demokrasi, insan hakları ve hukukun evrensel temel kural ve normlarına aykırı faaliyetlere katılmak, destek olmak yahut bizzat aykırı eylem ve işlemlerde bulunmak,

ç) Milletın ülkesi ve devletiyle olan birliğine ve bölünmez bütünlüğüne zarar verici faaliyetler içinde olmak, Türkiye Cumhuriyetinin temel niteliklerine ve Siyasi Partiler Kanununun dördüncü kısmında yer alan esaslara aykırı eylem veya işlemde bulunmak,

d) Siyasi Partiler Kanununa göre Parti üyeliğine engel bir fiilden dolayı kesin mahkûmiyetine rağmen Partiden istifa etmemekte direnmek,

e) Yetki ve görevini kötüye kullanarak Partinin resmi kayıtları üzerinde tahrifat yapmak veya belgeleri yok etmek,

f) Parti mal ve parasını zimmetine geçirmek, özel işlerinde kullanmak,

g) Kongrelerde ve aday yoklamalarında menfaat karşılığı oylama sonuçlarına tesir etmek, Parti içi ve dışı seçimlerde hile veya sahtecilik yapmak,

ğ) Parti yöneticileri, üyeleri veya Parti tüzel kişiliği hakkında basın yayın araçları ile kamuoyu önünde gerçek dışı haber yaymak, iftira, hakaret, karalama veya küçük düşürücü beyanlarda bulunmak,

h) Parti organlarının veya bu organların üyelerinin aleyhinde faaliyette bulunmak, aleyhte konuşmaları gazete ve televizyonlara beyanat vererek veya bizzat canlı yayınlara katılarak yapmak, parti yetkililerini tezyif ve tahkir edici, kamuoyu önünde küçük düşürücü beyanlarda bulunmak veya bunları yazılı olarak yapmak,

i) Geçici ihraç cezasıyla cezalandırılmış olmasına karşın, aynı cezayı gerektiren yeni bir fiil işlemiş olmak,

i) Parti yöneticileri ve üyelerine karşı şiddet uygulamak,

j) Parti çalışmalarında, özellikle Büyük Kongre ve kongrelerde üyelere ve görevlilere eylemli saldırıda bulunmak, çalışmayı engellemek ya da önlemek,

k) Seçimlerde, Partiden olur almadan bağımsız aday olmak, diğer Partilerin veya bağımsız adayların propagandalarını yapmak yahut Parti adayları aleyhine çalışmak,

l) Partiyi ve Parti çalışmalarını alet ederek çıkar sağlamak, Partili olmayı nüfuz sayarak kötüye kullanmak,

m) Partide aldıkları görev ve sorumlulukla ve üyelikle bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak,

n) Parti kayıt ve defterlerini gizlemek, bozmak, değiştirmek; görevi devir sırasında bunları teslim etmemek,

o) Partinin temel ilkelerine aykırı siyasal çalışmalara ve eylemlere katkıda bulunmak,

ö) Büyük Kongre, kongre, grup ve meclis işlemlerinin, seçim çalışmalarının kanun, Tüzük ve yönetmelik kurallarına uygun olmasını engellemek, bozmak, bozdurmak amacı ile yetkili organlara ve kişilere karşı Tüzüğe uygun itirazlar dışında her türlü engelleyici davranışta bulunmak,

p) Partiye üye yazımı ve temsille ilgili kuralları ığnemek.

Tekrar ve Zaman Aşımı

Madde 68- (1) Bir üye aynı cezayı gerektiren bir suçtu iki yıl içinde tekrar işlerse cezası her defasında artırılarak verilir.

(2) Disiplin suçunun, basın yayın organları ya da sosyal medya araçlarıyla işlenmesi halinde eylemin ağırlığına göre bir üst cezayı gerektiren hüküm uygulanabilir.

(3) Üyenin amacını aşan bir davranışta bulunmuş olması, samimi bir pişmanlık göstermesi, bir daha disiplin suçu işlemeyeceğine dair kanaat hâsıl etmesi gibi hafifletici sebeplerle bir alt ceza verilebilir.

(4) Disiplin cezasını gerektiren söz veya eylemlerin öğrenilmesinden itibaren iki ay, söz veya eylemlerin meydana gelmesinden itibaren iki yıl geçtikten sonra disiplin soruşturması yapılamaz, disiplin cezası verilemez.

ONİKİNCİ BÖLÜM

SEÇİMLER VE ADAYLIK İŞLEMLERİ

Seçimlerle İlgili Genel Yetki

Madde 69- (1) Partinin herhangi bir seçime katılmasına, kısmen katılmasına veya katılmamasına; milletvekili seçimlerinde seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasî partiler ile ittifak yaparak seçime katılmaya, ittifak protokolünü onaylamaya veya ittifaktan vazgeçmeye; milletvekili seçimine katılma şartlarını taşıdığı halde seçime katılmayan bir partiye üye olan kişinin Parti listesinden aday gösterilmesine karar verme yetkisi Genel Merkez Yönetim Kuruluna aittir. Kısmî katılım veya hiç katılmama kararının üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğu ile alınmış olması gerekir.

(2) Milletvekilliği, belediye başkanlığı, belediye ve il genel meclisi üyeliği için adaylık başvuru tarihleri, adaylık için başvuranlardan ücret alınıp alınmayacağı, alınacak miktar, başvuruda istenilecek dokümanlar, başvuruların nereye yapılacağı ve il ve ilçe başkanları ile il ve ilçe yönetim kurulu üyelerinin görev yaptıkları illerden aday olmak istemeleri halinde istifalarına ilişkin hususlar Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından kararlaştırılarak ilan edilir.

(3) Genel Merkez Yönetim Kurulu, müteakip maddelerde düzenlenen seçime ilişkin tüm konularda gerekli kararları almak, düzenlemeleri yapmak, talimatları vermek ve sonuçları izlemekle yetkili ve görevlidir.

Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Adaylarının Tespiti

**Madde 70- (1) (Değişik: 22.07.2020 günlü
KKK.m.14)** Cumhurbaşkanı adayı ön seçim, aday yoklaması veya merkez yoklaması usullerinden biriyle; milletvekili adayları ise bu usullerden biri veya birkaçının birlikte uygulanması ile tespit edilir. Milletvekili adaylarının en az yüzde ellisinin tespit ve sıralama işlemi için ön seçim veya aday yoklaması yapılır. Milletvekili seçiminde ön seçim ve aday yoklaması usulleri ile aday tespit ve sıralama işlemi yapılan yerlerde, TBMM toplam üye sayısının yüzde beşini aşmamak üzere ilini, seçim çevresini ve liste sırasını ön seçim veya aday yoklamasından en az on gün önce Yüksek Seçim Kuruluna bildirmek şartıyla merkez adayı gösterilebilir.

(2) Ön seçim, Siyasi Partiler Kanununda yazılı usul ve esaslara göre, o seçim çevresinde Partiye kayıtlı bütün üyelerin, ön seçim seçmeni olarak, yargı gözetim ve denetimi altında, gizli oy, açık tasnif esasına göre adayları ve liste sıralamasını belirlemeleridir.

(3) Bir seçim çevresinde aday tespit ve sıralama işleminin aday yoklaması usulü ile yapılmasının kabul edilmesi halinde, bu seçim çevresinde aday yoklamasında seçmen olacak kişiler, Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Aday yoklaması Siyasi Partiler Kanununda yazılı usul ve esaslara göre seçim kurullarınca yapılır.

(4) Bir seçim çevresinde aday tespit ve sıralama işleminin merkez yoklaması usulü ile yapılmasının kabul edilmesi halinde, bu seçim çevresinde adaylar ve sıralama işlemi Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

(5) Bir kimse aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde ön seçime veya aday yoklamasına katılamaz.

(6) Ön seçim veya aday yoklaması ile belirlenmiş aday listelerinde istifa, ölüm ve kısmî iptal gibi nedenlerle boşalma olması halinde, boşluk liste sonuna kaydırılarak en çok oy almış liste dışı aday listeye dâhil edilir. Merkez yoklaması usulü ile yapılan listelerde meydana gelen boşluk, liste kaydırması yapılmadan boşalan sıranın doldurulmasıyla tamamlanır.

(7) Ön seçim veya aday yoklaması, tümünden veya seçim çevresi ölçeğinde en az üçte bir oranında iptal edilmiş ise, boşalan adaylıkları tamamlamaya Genel Merkez Yönetim Kurulu yetkilidir.

(8) Adaylık başvuruları tamamlandıktan sonra Genel Merkez Başkanlık Kurulu tarafından adaylar hakkında yasal gereklilikler ve yönetmelikle belirlenecek kriterlere uygunluk açısından ön inceleme yapılarak değerlendirmeye alınacakları gösterir öneri listesi hazırlanır. Genel Merkez Yönetim Kurulu, bu liste üzerinde gerekli incelemeyi yaparak ön seçim, aday yoklaması ve merkez yoklamasına katılabilecek aday adaylarını seçim çevresi esasına göre belirler.

(9) Adaylık için parti üyesi olma şartı aranmaz. Ancak seçimi kazanan adayların üyelik kaydı yapılır.

Mahallî İdare Seçimlerinde Adaylık Tespit İşlemleri

Madde 71- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.15)** Mahallî idare seçimleri için adaylar ön seçim, aday yoklaması ve merkez yoklaması usullerinden biri veya birkaçı ile tespit edilebilir. Büyükşehir, il ve ilçe belediye başkan adaylarının her birinin en az yüzde ellisi ile belde belediye başkan adayları, belediye meclis

üyesi adayları ve il genel meclisi üyesi adayları ön seçim usulüyle; kalanları ise ön seçim, aday yoklaması ve merkez yoklaması usullerinden biri veya birkaçı ile Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından verilecek kararlar tespit edilir. Ön seçim ve aday yoklaması usulleri ile aday tespit ve sıralama işlemi yapılan yerlerde, bu usullerle belirlenecek adayların yüzde beşini aşmamak üzere ilini, seçim çevresini ve liste sırasını ön seçim veya aday yoklamasından en az on gün önce Yüksek Seçim Kuruluna bildirmek şartıyla merkez adayı göstermeye Genel Merkez Yönetim Kurulu yetkilidir.

(2) Mahallî idare ön seçiminde ön seçim çevresi belde belediye başkanı ve belde belediye meclisi üyeleri için belde belediyesi sınırları, ilçe belediye başkanı ve ilçe belediye meclisi üyeleri için ilçe belediyesi sınırları, il genel meclisi üyeleri için ilçenin mülkî idare sınırları, büyükşehir belediye başkanları için ilin mülkî idare sınırları, il belediye başkanları için ilin belediye sınırlarıdır.

(3) Ön seçimlerde Partinin,

a) Büyükşehir belediye başkan adaylığı için ilin mülkî idare, il belediye başkanı ve il belediye meclisi adaylığı için il belediyesi,

b) İlçe belediye başkanı ile ilçe belediye meclisi adaylıkları için ilçe belediyesi,

c) Belde belediye başkanı ve belde belediye meclisi adaylıkları için belde belediyesi,

ç) İl genel meclisi adaylıkları için ilçenin mülkî idare, sınırları içinde kayıtlı bütün üyeler, ön seçim seçmeni olarak Mahallî İdareler Seçimi Kanununda, Siyasi Partiler Kanununda, Tüzükte ve ilgili diğer mevzuatta ön seçime ilişkin usul ve esaslara göre kullanacakları oylarla belediye başkan adaylarını, belediye ve il genel meclisi

asıl ve yedek üye adaylarını sıralama yaparak belirlerler.

(4) Yukarıdaki hükümler dışında, Tüzüğün 70 inci maddesinin üçüncü ila dokuzuncu fıkralarında yer alan hükümler, mahallî idare seçimlerinde adayların belirlenmesi işlemlerinde de uygulanır.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MALÎ HÜKÜMLER

Partinin Gelirleri

Madde 72- (1) Partinin gelirleri ve gelir kaynakları Siyasi Partiler Kanununun 61 ila 68 inci maddeleri ile 110 uncu maddesinde belirtilenlerden oluşur. Bu gelirler Siyasi Partiler Kanununun 69 uncu maddesinde belirtilen usullerle elde edilir.

Partinin Giderleri

Madde 73- (1) Parti, amacı doğrultusunda yapacağı harcamaları, Siyasi Partiler Kanununun 70 inci maddesinde belirtilen esaslara göre yapar.

(2) Şartları taşınması halinde Devlet tarafından yapılacak yardımlar, yüzde yirmi beşinden az olmamak üzere il ve ilçe teşkilatlarına gönderilir.

(3) Partinin giderlerinde malî sorumluluk, Siyasi Partiler Kanununun 71 inci maddesinde belirtilen şekildedir.

Parti Bütçesi ve Kesin Hesabı

Madde 74- (1) Bağlı ilçeleri de kapsamak üzere il teşkilatları ayrı ayrı gelir tahminlerini ve gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlarlar ve ilgili takvim yılından önceki Ekim ayı sonuna kadar Genel Merkeze gönderirler. Bu bütçeler ile aynı süre içinde hazırlanacak Genel Merkez bütçesi en geç ilgili takvim yılından önceki Aralık ayı sonuna kadar Genel Merkez Yönetim Kurulunca incelenir ve karara bağlanır.

(2) Partinin hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

(3) Genel Merkez ile bağlı ilçeleri de kapsamak üzere il teşkilatları her bütçe yılını izleyen Nisan ayı sonuna kadar, bir evvelki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesaplarını hazırlarlar. İl teşkilatlarından gönderilenler ile Genel Merkeze ait olan kesin hesaplar, Genel Merkez Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir.

(4) Bütçe, bilanço, gelir ve gider cetvelleri ile kesin hesabın nasıl düzenleneceği yönetmelikle düzenlenir.

Şeffaflık

Madde 75- (1) Partinin bütçesi, bilançosu, gelir ve gider cetvelleri, kesin hesabı, Anayasa Mahkemesince yapılan malî denetim sonucu dâhil tüm malî tablo ve raporlar Partinin resmî internet sayfasında yayınlanır.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

PARTİ DEFTERLERİ

Tutulacak Defter ve Kayıtlar

Madde 76- (1) Parti, Siyasi Partiler Kanununun 60 ıncı maddesinde sayılan defter ve kayıtları aynı maddede belirtilen usul ve esaslara göre tutar.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ VE SON HÜKÜMLER

Kota ve Dönem Sınırlamaları

Madde 77- (1) **(Değişik: 12.12.2020 günlü KKK.m.4)** Genel Merkez Yönetim Kurulu, il ve ilçe yönetim kurulu, il kongresi, ilçe kongresi, Büyük Kongre delegeleri, milletvekili, il genel meclisi ve belediye meclisi adaylıklarında yüzde otuz beş cinsiyet, yüzde yirmi gençlik, yüzde bir engelli kotası uygulanır. Bu özelliklerde yeter sayıda aday çıkmazsa katılan adaylarla tespit ve seçim yapılır. Cinsiyet ve gençlik kotası özelliklerine birlikte sahip olan aday her iki kotadan da sayılır. Bu fıkrada sayılan adaylıklarda toplam sayının yüz kişinin altında olması halinde engelli kotası en az bir olarak uygulanır.

(2) Merkez yoklaması suretiyle seçilen partili milletvekilliği, büyükşehir, il, ilçe ve belde belediye

başkanlığı, belediye ve il genel meclisi üyeliği, il, ilçe ve belde başkanlığının her biri aynı kişi tarafından en çok üst üste iki dönem yapılabilir. İki seçim veya kongre arasında geçen süre, seçim ve kongre döneminin yarısından bir gün fazla ise bu süre dönem olarak kabul edilir.

Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi

Madde 78- (1) Kongreler hariç olmak üzere, her kademedeki parti organlarında bir göreve getirilenlerin adları, soyadları, doğum yer ve tarihleri, meslek veya sanatları, ikametgâhları ve nüfus cüzdanı örnekleri, o mahallin en büyük mülkî Amirliğine, seçim veya atanmadan başlayarak on beş gün içinde yazı ile bildirilir.

(2) Merkez organlarında görevlendirilenlerle ilgili bilgi ve belgeler de aynı süre içinde doğrudan İçişleri Bakanlığına ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına verilir.

Parti Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi

Madde 79- (1) Parti tüzel kişiliğinin feshine, ancak Büyük Kongre tarafından toplantı yeter sayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla karar verilebilir.

(2) Parti tüzel kişiliği, Büyük Kongrenin fesih kararı aldığı tarihte sona erer. Fesih kararı, Parti Genel Başkanlığı tarafından, kararın alınmasından hemen sonra TBMM Başkanlığına, Anayasa Mahkemesi Başkanlığına, İçişleri Bakanlığına ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazı ile bildirilir.

(3) Parti tüzel kişiliğinin feshine karar verilmesi halinde Partinin mal varlığının nasıl tasfiye olunacağı, Siyasi Partiler Kanununun 110 uncu maddesine uygun olarak Büyük Kongre tarafından toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile karara bağlanır.

Tüzük ve Program Değişikliği

Madde 80- (1) Parti Tüzük ve Programının kısmen veya tamamen değiştirilmesine karar verme yetkisi, kanun ve Tüzükte belirtilen usullere uygun olarak Büyük Kongreye aittir.

(2) Parti Tüzüğü, gizli oyla ve Büyük Kongre üye tamsayısının salt çoğunluğu ile değiştirilebilir.

Parti İç Yönetmelikleri

Madde 81- (1) Tüzükte çıkarılması öngörülen bütün yönetmelikler ile diğer her tür yönetmelik, genelge ve benzeri düzenleyici metinleri hazırlamaya Genel Merkez Yönetim Kurulu yetkilidir.

(2) Herhangi bir konuda Tüzükte öngörülen yönetmeliğin çıkarılmamış olması, o alanda faaliyette bulunmayı engellemez ve geciktirmez.

Yetki ve Görev Devri

Madde 82- Parti organları, ilgili yasalarda aksi belirtilmeyen bütün konulardaki yetki ve görevlerini, belirleyeceği esas ve usuller çerçevesinde geçici veya sürekli olarak alt kademe organlarına devredebilir. Yetkili organın, alt bir organa görev vermiş olması, o görevi yapmak için gerekli olan yetkinin de devri anlamına gelir.

Tüzükte Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 83- (1) Tüzükte hüküm bulunmayan hallerde Siyasi Partiler Kanunu hükümleri ve ilgili diğer mevzuat uygulanır.

Kurucular Kurulu Üyeleri

Madde 84- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21)** Kurucular Kurulu, Kuruluş Bildirisinde yer alan Parti kurucuları ile bunlar tarafından ilk Büyük Kongreye kadar oluşturulacak olan Genel Merkez Yönetim Kurulu ve Genel Merkez Disiplin Kurulunun Parti Kurucuları dışından olan asıl üyeleri, Parti Genel Başkanı ve varsa Partili milletvekillerinden oluşan kuruldur.

(2) Kurucular Kurulu üyeleri, göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde mal bildiriminde bulunurlar.

Mal Bildiriminde Bulunulması

Madde 85- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.16-17-21)** Genel Başkan; Genel Merkez Yönetim Kurulu ile Genel Merkez Disiplin Kurulu asıl ve yedek üyeleri, il ve ilçe başkanları seçtikleri veya atandıkları tarihten itibaren otuz gün içinde mal bildiriminde bulunurlar.

(2) Bildirimin verileceği merci Parti Genel Başkanlığıdır. İl, ilçe ve belde teşkilatlarına seçilenler bildirimlerini Genel Merkeze ulaştırılmak üzere kendi belde, ilçe ve il başkanlığına verebilirler. Bu başkanlıklar, bildirimlere ilişkin hiçbir işlem yapmadan kendi ilçe ve il başkanlıklarına, il başkanlıkları da Genel Merkeze ulaştırırlar.

(3) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.16-17-21)** Mal Bildirim belgelerinin şekli, içeriği, teslim alınması, kaydı, saklanması, verilme süresi, ek beyan verilmesi ve sair hususlar Yönetmelikle düzenlenir.

Kurucular Kurulunun Görev ve Yetkileri

Geçici Madde 1- (1) Kurucular Kurulu ilk olağan Büyük Kongre yapılncaya kadar, Tüzüğe göre Parti Büyük Kongresinin sahip olduğu bütün hak ve yetkileri kullanır.

(2)Parti kurucuları ilk Büyük Kongreyi, Partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak bir yıl içinde toplamak zorundadırlar.

Kurucular Kurulunun Çalışma Usulü

Geçici Madde 2-(1) Kurucular Kurulu, Büyük Kongreye kadar gerekli gördüğü her zaman Genel Başkanın çağrısı ile olağan toplantı yapar. Kurucular Kurulu, ayrıca Genel Merkez Yönetim Kurulu veya Kurucular Kurulunun en az üçte birinin talep etmesi halinde olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantı tarihinin tespiti ve üyelerin daveti, Genel Başkan tarafından sağlanır. Kurul toplantılarına Genel Başkan başkanlık eder. Yapılacak açık oylamalarda eşitlik halinde Genel Başkanın bulunduğu tarafın oyu kazanmış olur. Sekreterlik görevi, Genel Merkez Başkanlık Kurulunun sekreter üyesi tarafından yerine getirilir.

Teşkilat Organlarının İlk Oluşumunda Organların Üye Sayıları

Geçici Madde 3- (1) Merkez organları dâhil bütün teşkilat organlarının üye sayıları, ilk kuruluşlarında Siyasi Partiler Kanununda belirtilen asgarî üye sayısı esas alınarak oluşturulabilir. Yedek üye gösterilmesi zorunlu değildir.

Parti Merkez Organlarının İlk Oluşumu

Geçici Madde 4- (1) (**Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.21**) Parti Kurucuları, Partinin tüzel kişilik

kazanmasını takip eden otuz gün içinde toplanarak belirleyeceği seçim yöntemine göre üyeleri arasından veya Kurucular dışındaki kişiler arasından önce Partinin Genel Başkanını, daha sonra Genel Başkanın önereceği adaylar arasından Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeleri ile Genel Merkez Disiplin Kurulu üyelerini gizli oyla seçer ve Tüzüğün 78'nci maddesinde belirtilen makamlara gerekli bildirim yapılır.

(2) Parti Kurucularının bu maddeye göre yapacakları toplantılara, varsa Partili milletvekilleri de katılır.

(3) Kurucular tarafından oluşturulan ilk Genel Merkez Yönetim Kurulu, yapacağı ilk toplantıda sonraki toplantı gün ve saatlerini belirler ve kendi üyeleri arasından Genel Başkanın önereceği sayıda Genel Merkez Başkanlık Kurulu üyelerini gizli oyla seçer.

İlkeler ve Değerler Kurulu Üye Değişimi

Geçici Madde 5- (1) Kurucular Kurulu tarafından belirlenen İlkeler ve Değerler Kurulu üyelerinin Başkan hariç çekilecek kura ile belirlenen ikisinin görev süresi ilk Büyük Kongreden sonra yapılacak Büyük Kongrede, diğer ikisinin müteakip Büyük Kongrede, son ikisi ile Başkanın ise bundan sonra yapılacak Büyük Kongrede görevleri sona erer ve yerlerine altı yıl için yenileri seçilir. İkinci yılın sonunda kura sonucu üyelikleri sona eren üyeler bir defalığına tekrar atanabilirler.

Parti İl ve İlçe Teşkilatının İlk Oluşumu

Geçici Madde 6- (1) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.18-19)** İl ve ilçe teşkilatları ilk defa Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından atanırlar. Önce il ve ilçe teşkilatını kurmak üzere en az üç kişi görevlendirilir ve bunlardan birine başkan olarak yetki belgesi verilir. Bu kişiler henüz üye olmamışlarsa üyelik kayıtları yapılır. Bu

heyetin Partinin amaç ve ilkeleri ile parti içi demokrasi anlayışı doğrultusunda oluşturacağı listenin, gerekli değerlendirmelerden sonra Genel Merkez Yönetim Kurulunca onaylanması ile Kurucu Yönetim Kurulu oluşur ve görevine başlar. Kurucu yönetim kurulları, kendi teşkilat kongrelerine kadar Tüzüğün il ve ilçe yönetim kuruluna verdiği hak ve yetkileri kullanırlar.

(2) Belde teşkilatı ilk defa İlçe Yönetim Kurulunun önereceği Belde Başkanı ve yönetim kurulu asıl ve yedek üye listesinin İl Yönetim Kurulu tarafından onaylanması ile kurulur.

(3) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.18-19)** İl disiplin kurulları kuruluncaya kadar bunların yetkilerini Genel Merkez Disiplin Kurulu kullanır.

Kurucu Teşkilat Organ Üyelerinin Kongre Delegeliği

Geçici Madde 7- (1) Parti teşkilat yönetim kurullarının kongre sürecinde Parti üyeliği devam eden kurucu üyeleri, kademenin yapılacak ilk olağan kongresinin tabii delegesidirler.

Kuruluştaki Üye Yazım Yetkisi

Geçici Madde 8- (1) İl ve ilçe teşkilatları kuruluncaya kadar, üyelik başvuruları Genel Merkez Başkanlık Kurulu tarafından karara bağlanır. Bu şekilde yapılacak üye kayıtları ilçe teşkilatlarının kurulmasından sonra üye kayıt defterlerine aynen kaydedilmek üzere ekleri ile birlikte ilgili ilçelere gönderilir.

Milletvekili Adaylarını Belirleme Yöntemi

Geçici Madde 9- (1) Partinin tüzel kişilik kazanmasından sonra yapılacak ilk Milletvekili Genel

Seçimi ile sınırlı olmak üzere, milletvekili adayları 70 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen kotalarla bağlı olmaksızın ön seçim, aday yoklaması veya merkez yoklaması usullerinden biri veya birkaçıyla tespit edilir.

(2) **(Değişik: 22.07.2020 günlü KKK.m.20)** Genel Merkez Yönetim Kurulu seçilmiş delegelerle yapılacak ilk olağan büyük kongre ile il ve ilçelerde yapılacak ilk kongrelerde çarşaf liste, blok liste veya karma liste usullerinden birini topluca veya her bir kongre için ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir.

Yürütme

Madde 86- (1) Bu Tüzük hükümlerini Genel Merkez Yönetim Kurulu yürütür.

Yürürlük

Madde 87- (1) Bu Tüzük, Parti Kuruluş Bildirgesinin İçişleri Bakanlığına verilmesiyle birlikte yürürlüğe girer.

    /devapartisi

Mustafa Kemal Mahallesi, 2158. Sokak,
No: 9 Çankaya 06510, Ankara

0312 945 45 00
www.devapartisi.org

DEVA-TZK003-112020-TR